

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
КОЛНА СРЕДА“ 2021-2027 г.

ПРОГРАМА
ОКОЛНА СРЕДА

Изх. №. *95-00-63/19/12.12/2023* г.

Утвърдил:

ЮЛИЯН ПОПОВ / /

*Министър на околната среда и водите и
Председател на КН на ПОС 2021-2027 г.*

ПРОТОКОЛ
от
ЧЕТВЪРТО ЗАСЕДАНИЕ
на Комитета за наблюдение
на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.
20-21 ноември 2023 г.

Зала „Гранд Приморец“, Гранд хотел „Приморец“, гр. Бургас

Четвъртото заседание на Комитета за наблюдение на Програма “Околна среда“ 2021–2027 г. (ПОС) беше открито от г-жа Галина Симеонова, ръководител на **Управляващия орган на ПОС и заместник-председател на Комитета за наблюдение.**

Г-жа Симеонова приветства участниците и изрази удовлетвореност, че заседанието на Комитета ще даде възможност за ползотворни дискусии и обмяна на опит между присъстващите партньори на програмата. Тя поднесе извинения от името на министър Попов- председател на КН на ПОС, който предвид натоварения график в гр. София, няма да може да присъства на заседанието. **Г- жа Симеонова** посочи, че използва възможността от негово име да отправи пожелание за резултатни дискусии на основата, на които Комитетът да вземе важни решения за изпълнението на програмата през 2024 година. **Ръководителят на УО** отправи благодарност към домакините от община Бургас, които в качеството на бенефициент с мащабни проекти по програмата, в рамките на следобедната сесия ще покажат как могат да се постигнат устойчиви резултати изпълнението на проекти. **Г- жа Симеонова** посочи, че чрез методиките и критериите за оценка на проектни предложения по процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ПОС, които са предвидени да се разгледат на заседанието, ще се

заложат устоите за модернизиране, координиране и изпълнение на програмата по приоритети „Води“, „Биологично разнообразие“ и „Въздух“. **Ръководителят на УО** отбеляза, че Управляващият орган (УО) ще представи информация за изпълнението на ОПОС 2014-2020 г. и за предстоящите задачи в оставащите броени дни до края на допустимостта на разходите. Тя акцентира на важността на включените в дневния ред информации и решения и още веднъж изрази благодарност за присъствието на всички участници в заседанието на КН. В заключение, от името на министър Попов и нейно име пожела успешна работа на форума, след което даде думата на **г- жа Агнес Монфре, ръководител на отдел „България, Унгария и Словения“ в Генерална дирекция „Регионална и градска политика“ на Европейската комисия.**

Г-жа Монфре поздрави всички членове и наблюдатели в заседанието на КН на ПОС и представи екипа от Европейската комисия: програмният директор г- жа Десислава Йорданова, която понастоящем е в майчинство и ще се присъедини онлайн, г- н Петър Христов, който е неин заместник и г- жа Милена Новакова, ръководител на екипа за България. Тя отбеляза, че това е четвъртата среща на КН, след проведените заседания през декември 2022 г., март и май 2023 г. **Г-жа Монфре** посочи, че активното участие на партньорите в Комитета, техните мнения и градивна критика са предпоставки за по-добро изпълнение на ПОС. **Г- жа Монфре** отбеляза, че към момента активно се изпълняват ангажиментите по приключване на ОПОС 2014-2020 г. Извършени са дейности по препрограмиране, с цел предотвратяване отмяната на финансови ангажименти и пренасочване на средствата, които не са усвоени през стария програмен период. Тя продължи с изказването си и отбеляза, че оперативните програми в България приключиха с измененията, за да може да се подпомогнат малките и средни предприятия (МСП), засегнати в най-голяма степен от увеличените цени на енергията. **Г-жа Монфре** отбеляза, че „въпреки препрограмирането, някои от приоритетите не беше възможно да се покрият“. Тя посочи, че е необходимо е да се предприемат неотложни действия поради климатичните промени и аномалии, като изрази своето съжаление за двамата български граждани, които са изгубили живота си в бурята тези два дни. Отбеляза, че по пътя от гр. Варна до гр. Бургас е видяла и паднали дървета, и снежната покривка до брега на морето, която е изненадваща на фона на петнадесет градусовата температура днес. Поради тази причина в рамките на текущия програмен период ПОС е с увеличена подкрепа от кохезионната политика в тази насока. **Г- жа Монфре** сподели очакванията си за ползотворни дискусии в рамките на заседанието, в което са включени и посещения на двата проекта по ОПОС в гр. Бургас.

Г-жа Симеонова благодари за встъпителните думи на **г- жа Монфре** и пристъпи към представяне на проекта на дневен ред за заседанието, както следва:

1. Представяне и одобряване на дневния ред на заседанието;
2. Проект на Индикативна годишна работна програма (ИГРП) на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. за 2024 г. - *за обсъждане и съгласуване*;
3. Проект на методика и критерии за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Изграждане на ВиК инфраструктура за 7 ВиК оператори“ по Приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. – *за обсъждане и одобряване*;
4. Проект на методика и критерии за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Мерки за изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране

и рециклиране на биоразградими отпадъци“ по Приоритет 2 „Отпадъци“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. – *за обсъждане и одобряване;*

5. Проект на методика и критерии за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Изпълнение на мерки 46, 47, 48 и 49 от Националната рамка за приоритетни действия за НАТУРА 2000“ по Приоритет 3 „Биологично разнообразие“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. – *за обсъждане и одобряване;*

6. Проект на методика и критерии за оценка на проектно предложение по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Създаване на Национална мрежа на експерти по качество на атмосферния въздух“ по Приоритет 5 „Въздух“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. – *за обсъждане и одобряване;*

7. Представяне на Годишния план за действие(ГПД) за 2024 г. на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. в изпълнение на Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г. – *за информация и обсъждане;*

8. Представяне на информация за напредъка по Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. и за изпълнението на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г. – *за информация и обсъждане;*

9. Представяне на извършената оценка на въздействието на ОПОС 2014-2020 г. и на приноса на подкрепата на ЕСИФ за постигането на специфичните цели по всеки приоритет – *за информация и обсъждане.*

Г-жа Симеонова отбеляза, че Секретариатът е информирал, че има кворум за провеждане и вземане на решения в рамките на днешното заседание на Комитета. Тя подложи на гласуване проекта на дневен ред, който беше одобрен единодушно от присъстващите и пристъпи към разглеждане на втора точка от дневния ред: **Проект на Индикативна годишна работна програма (ИГРП) на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. за 2024 г.**

Ръководителят на УО на ПОС уведоми състава на КН, че ИГРП на Програма „Околна среда“ 2021–2027 г. за 2024 г. се съгласува от Съвета за координация при управлението на средствата от Европейския съюз (СКУСЕС) към Министерския съвет в рамките на писмена процедура за вземане на решение съгласно разпоредбите на чл. 26, ал. 4 на ПМС № 23/2023 г. Към настоящия момент приключва иницирираната от СКУСЕС писмена процедура и предстои изготвянето на протокола с взетото решение за съгласуване на ИГРП за 2024 г. и от Съвета. **Г- жа Симеонова** посочи, че в рамките на нормативно определения срок до 15 ноември 2023 г. за представяне на становища по документите за заседанието, по предложения проект на ИГРП са получени становища от: Дирекция „Опазване чистотата на въздуха“ в МОСВ; Дирекция „Национална служба за защита на природата“ в МОСВ; Дирекция „Управление на водите“ в МОСВ и становище от неправителствени екологични организации, което е изпратено от г- жа Катерина Раковска, представител на ВВФ в КН. Тя обърна внимание, че получените становища са включени в изпратената на 17 ноември съгласувателна таблица, като приетите коментари са отразени в ИГРП за 2024 г. в режим „проследяване на промените“, която е предоставена на КН също на 17 ноември, а в момента документът може да се види на екраните в залата. В заключение, г- жа **Симеонова** се обърна към състава на КН за коментари и допълнителни въпроси по документа. Тя използва случая да уведоми Комитета, че при изготвянето на ИГРП за 2024 г., Управляващият орган е съобразил в максимална степен извършените дейности през 2023 г. и предстоящото обявяване на процедури по програмата през 2024 г., с оглед осигуряване на достатъчно възможности

за бенефициентите за изпълнение на проектите. **Ръководителят на Управляващия орган на ПОС** акцентира на факта, че в предстоящите точки от дневния ред на заседанието ще се представи информация, че стойността на вече обявените процедури за набиране на проектни предложения по програмата е почти 1 млрд. лева. В заключение, тя обобщава, че планираните за 2024 г. процедури са съобразени както с възможностите на потенциалните бенефициенти на програмата, така и с необходимото време за разработване на насоките и условията за кандидатстване.

Думата за изказване взе **доц. д-р Борислав Великов – Асоциация на Индустиалния капитал в България**. **Доц. д-р Великов** обърна внимание на процедурата „Модернизиране на органите на държавния здравен контрол за осъществяване на мониторинг на качеството на питейните води“. Според **доц. д-р Великов** предвидената стойности от 10 млн. лева е недостатъчна за пълно финансиране на допустимите дейности по процедурата като: създаване и оборудване на Национална референтна лаборатория към Националния център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА), подобряване на възможността на лабораторията за минерални води в „Национална специализирана болница за физикална терапия и рехабилитация“ ЕАД и разширяване на обхвата и повишаване на техническия капацитет за анализиране на лабораториите на Регионалните здравни инспекции (РЗИ). В тази връзка попита дали е възможно да се увеличи стойността на процедурата.

Г-жа Галина Симеонова поясни, че при разработване на Индикативната годишна работна програма за 2024 г. и съответния бюджет по планираната процедура са проведени предварителни разговори с бъдещия потенциален бенефициент-Министерство на здравеопазването. В случай че финансовият ресурс се окаже недостатъчен, съществуват две възможности. УО притежава гъвкавост до 50 % , при условие че е наличен свободен финансов ресурс по приоритет „Води“, да увеличи стойността на процедурата без да се изисква решение на КН (*ПМС № 23/13.02.2023 г.*). При втората възможност, при условие че е наличен неусвоен финансов ресурс от другите бенефициенти- ВиК операторите в приоритет „Води“ и планираният бюджет е недостатъчен за изпълнение на основните дейности по проекта, бюджетът на тази процедура може да бъде увеличена и с повече от 50 % спрямо първоначално заложения след вземане на решение за това от състава на КН. **Г- жа Симеонова** информира, че с предоставения финансов ресурс през програмен период 2014-2020 г. е поставена основата и по същество тази процедура ще надгражда вече изпълнените дейности по ОПОС 2014-2020 г., така че на днешното заседание няма как да се предложи увеличение на бюджета на тази процедура.

Доц. д-р Великов взе думата и изказа съгласие, като отбеляза, че вероятно бюджетът ще бъде недостатъчен и тези възможности следва да се имат предвид в бъдеще.

Ръководителят на Управляващия орган отбеляза, че посочените възможности ще бъдат използвани, при условие че УО получи индикация в рамките на проекта, че е необходим по-голям бюджет. **Г- жа Симеонова** отправи благодарност към **доц. д-р Великов** за направеното изказване и се обърна към участниците за допълнителни коментари.

Думата взе **г- жа Агнес Монфре**, ръководител на отдел „България, Унгария и Словения“ в Генерална дирекция „Регионална и градска политика“ на Европейската комисия. Тя изказа удовлетвореност от амбициозния план за предстоящата работа по програмата. **Г-жа Монфре** отбеляза, че процедурите по ПОС, които предстои да бъдат обявени представляват съществена част от бюджета на програмата. В ИГРП за 2024 г. има и процедури, които се прехвърлят от предишната

година поради технически забавяния. Тя изрази готовността за подкрепа от страна на ЕК при изпълнението на индикативната програма.

Ръководителят на Управляващия орган на ПОС благодари за направения коментар и се съгласи, че Индикативната годишна работна програма за 2024 г. е доста натоварена. Тя изрази увереност, че ще си заслужава усилието, ако бенефициентите на ПОС отговорят със същото усърдие и желание да кандидатстват с добре подготвени проектни предложения. УО счита, че това ще доведе до бърз старт за реализация на проектите. **Г- жа Симеонова** се обърна към участниците за допълнителни изказвания по темата.

Поради липса на други желаещи за изказване се премина към гласуване на следното решение: **Комитетът за наблюдение на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. съгласува Индикативна годишна работна програма на Програма „Околна среда“ 2021–2027 г. за 2024 г.** Членовете на Комитета бяха помолени да гласуват „за“, „против“ и „въздържал се“. От присъстващите 34 членове с право на глас, всички членове гласуваха „за“, с което **решението беше прието.**

Г-жа Симеонова премина към трета точка от дневния ред: **Проект на методика и критерии за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Изграждане на ВиК инфраструктура за 7 ВиК оператори“ по Приоритет 1 „Води“ на ПОС 2021-2027 г.** Тя посочи, че в изпратените документи за заседанието е представена детайлна информация за проект на методика и критерии по процедурата. В рамките на съгласувателната процедура, предхождаща заседанието, са получени становища от: Дирекция „Национална служба за защита на природата“ в МОСВ; Дирекция „Управление на водите“ в МОСВ и становище от неправителствените екологични организации, което е изпратено от г- жа Катерина Раковска, представителя на ВВФ в КН. Становищата са отразени в съгласувателната таблица, която заедно с общата информация по процедурата в режим „проследяване на промените“ е предоставена на състава на КН на 17 ноември по електронна поща.

Ръководителят на Управляващия орган на ПОС представи общите параметри на процедурата за изграждане на ВиК инфраструктура в 7-те ВиК оператори. Процедурата е насочена към 7-те новоконсолидирани ВиК оператора, които не успяха да бъдат бенефициенти по програмата през предходния програмен период. Към настоящия момент тези ВиК оператори са с разработени Регионални прединвестиционни проучвания (РПИП), като от лятото на тази година имат издадени актове за приключване (*completion notes*) от страна на Джаспърс. Бенефициентите разполагат с разработените РПИП и работят за формиране на проектните им предложения по програмата. Очакваните резултати по процедурата са: увеличаване броя на агломерациите в съответствие с изискванията на Директива 91/271/ЕИО, намаляване броя на агломерациите, предмет на процедура по нарушение № 2017/2082 по същата директива, както и изпълнение на основни мерки в Плановите за управление на речните басейни (ПУРБ) и подобряване управлението на утайките от ПСОВ; подобряване състоянието на водните тела чрез намаляване товара на замърсяване в съответствие с Рамковата директива за водите. Целта е да се постигне възможно най- висока степен на пречистване, така че природните водоизточници, в които се вливат пречистени води, да бъдат максимално опазени. Очакван резултат по процедурата е подобряване качеството на питейните води, което представлява принос за изпълнение на задълженията по Директива (ЕС) 2020/2184. УО съзнава, че частта „Водоснабдяване и пренос“ е от голямо значение за бъдещите бенефициенти. Програмата на първо място поставя част „Канализация“, като за част „Водоснабдяване“ е предвиден също съществен финансов

ресурс, който ще се предостави при изготвяне на проектни предложения, съдържащи балансирано разпределение на средствата по двете части. Другият очакван резултат по процедурата е намаляване загубите на вода. „Водата е ценен природен ресурс и тъй като в природата нищо не се губи, всяка стъпка, която правим напред, ще бъде в полза на всички жители на страната.“, каза г- жа **Симеонова**.

Допустимите бенефициенти са ВиК Добрич, ВиК Йовковци, ВиК Габрово, ВиК Плевен, ВиК София (област), ВиК Търговище и ВиК Хасково. Общият бюджет на процедурата за изпълнение на проекти е 807 985 000 лв., като водещо при формиране на проектите е постигането на съответствие с Директивата за пречистване на градските отпадъчни води и допълващи мерки по Директивата за питейните води. Индикативният срок за обявяване на процедурата е месец декември 2023 г., с оглед финализиране на подготовката на проектните предложения в началото на 2024 г. Срокът за кандидатстване ще е до 6 месеца след датата на обявяване на процедурата. Предвид факта че процедурата е с директни бенефициенти, УО поддържа контакти с ВиК операторите и ще настоява, проектните предложения да се представят веднага, когато бъдат готови, а не да се чака последния шести месец. По този начин ще може да се стартира по- рано процеса на оценка на проектните предложения ще има повече време за изпълнение на проектите. Максималният срок за изпълнение на проектите по процедурата ще бъде до края на програмния период- 31.12.2029 г., тъй като това са мащабни инфраструктурни проекти. УО съзнава, че предстоят тежки устройствени процедури, процедури за обявяване на обществени поръчки по смисъла на ЗОП, последващо проектиране и изграждане, които предполагат четири до петгодишен период на изпълнение на проектите. Изпълнението на такива проекти се извършва на територията на няколко общини, което предполага и усилена координация при реализиране на дейностите.

Допустимите дейности по процедурата са: спомагателни дейности, като подготовка на проектно предложение, консолидирана документация за климатична устойчивост; подготовка на СМР- проектиране и авторски надзор, разработване на ПУП, извършване на оценки за съответствие, процедури и подготовка на документация за издаване на крайни актове по екологичното законодателство, придобиване на имоти и учредяване на ограничени вещни права и др. В дейности по изграждане/реконструкция на ВиК инфраструктура, се включват: канализационни мрежи, ПСОВ и съоръжения към или от ПСОВ, както и на водоснабдителни мрежи, съоръжения за питейни води и ПСПВ, осигуряване на разходомери (вкл. и съпътстваща инфраструктура). Други допустими дейности са: консултантските услуги/строителен надзор, съгласно чл. 166 от ЗУТ; организация и управление на проекта, видимост, прозрачност и комуникация и подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки по реда на ЗОП.

Допустими разходи по процедурата са: разходите за СМР (вкл. непредвидени разходи); разходите за материални активи; разходите за нематериални активи; разходите за услуги; разходите за такси; разходите за персонал; разходите за организиране и участие в мероприятия. Г- жа **Симеонова** обърна внимание, че по процедурата е предвидено разходите за организация и управление, за комуникация и видимост на проекта и разходите за подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки по ЗОП да бъдат непреки разходи. Тези разходи ще се изчисляват със сумарна обща стойност към изпълнения обем допустими преки разходи. Това води до намаляване на административната тежест както за бъдещите бенефициенти, така и за УО. След представяне на макрорамката на планираната процедура по ПОС, г- жа **Симеонова** се обърна към участниците за мнения и коментари по темата.

Думата за изказване взе г- жа Диана Искрева, упълномощен представител на Фондация „Земя завинаги“, член на КН от страна на ЮЛНЦ, специализирани в сектор „Води“. Г- жа Искрева подчерта, че ПОС е много сериозна програма и сподели, че при формулиране на показателите по процедурата е използвано понятието 1 екв. жител, като употребяваната дефиниция представлява свободен превод по Директивата. В този смисъл тя призова да се използва официалния български превод на Директивата. Тя обърна внимание, че говорим за биоразградими органични вещества, тоест не става въпрос за конкретни жители, а за всички, които създават биоразградими органични вещества. Това са ферми, преработваща и хранително-вкусова промишленост, като някои са с изключително голям принос към създаването на биоразградими органични вещества. Г- жа Искрева изказа притеснение, че в процедурата по ПОС се реферира към една от наказателните процедури, която касае големите населени места, агломерациите. България е в наказателна процедура и за малки агломерации, където също трябва да се справим със ситуацията. Говорейки за малки агломерации, вече при изменение на Директивата, се има предвид агломерации с 1000 екв. жители. Г- жа Искрева каза, че има птицеферми, които са по 18 000 екв. жители. Тя изрази надежда за тези агломерации също да се намери механизъм за действие. При обсъждане на превода на Директивата, г- жа Искрева направи още един коментар. В официалния български превод на Директивата думата „канализация“, „канализационни системи“ е използвана 14 пъти. В английския вариант, който се счита за оригинален „sewers“, „sewage“ не се употребява нито веднъж. Това води до някои изкривявания за разбирането, какво очаква Директивата.

Г- жа Галина Симеонова благодари за направеното изказване и отбеляза, че УО ще прегледа превода на понятия по документите още веднъж. Тя поясни, че УО борави с понятията „агломерации над 10 000 екв. жители“ и „агломерации под 10 000 екв. жители“, съгласувани и с колегите от Европейската комисия. Ръководителят на Управляващия орган на ПОС посочи, че агломерациите под 10 000 екв. жители не са обект на интервенция по ПОС. Към настоящия момент те са обект на интервениране с приблизително 1 млрд. лв. средства от националния бюджет, осигурени от Министерство на регионалното развитие и благоустройството., предвидени за общински проекти. По отношение на дадения пример с птицефермата, която се явява 18 000 екв. жители, г- жа Симеонова поясни, че съгласно действащото законодателство такъв тип птицеферми следва да притежават собствено пречиствателно съоръжение, не могат да вливат непречистени производствени води в градска пречиствателна станция. В този ред на мисли, те следва да изпълняват своите задължения и с пречиствателното съоръжение, което е производствено, да пречистват по такъв начин водите, че те да са годни за вливане освен в градска пречиствателна станция, но и директно в съответното водно тяло. УО продължава да се концентрира върху дейности, свързани с финализиране на наказателната процедура по Директивата 91/271/ЕИО за пречистване на градски отпадъчни води, предвид факта че еквивалент жителите в тези агломерации генерират отпадъчни води, които следва да бъдат уловени и пречистени.

Думата взе г-жа Марта Цветкова, началник на отдел „Програмиране и планиране“ в Главна дирекция „Оперативна програма „Околна среда“ в МОСВ – Управляващ орган на ПОС. Г- жа Цветкова отбеляза, че УО ще провери внимателно формулировките и превода, които г- жа Искрева посочи. Тя обърна внимание, че съгласно документ на Европейската комисия за програмен период 2021-2027 г. са дадени дефиниции за показателите и предвид факта, че той е единствено на английски език, българският превод може би не е уравнен с българския превод на Директивата.

Г-жа Симеонова се обърна към присъстващите за допълнителни коментари и въпроси.

Думата взе **г-жа Нурджихан Карамехмедова**, представител в КН на „Български ВиК Холдинг“ ЕАД. Тя отбеляза, че са разгледали в детайли изискванията по отношение на критериите за оценка на проектните предложения и попита дали УО може да потвърди, че обществените поръчки трябва да бъдат подадени на етап подаване на проектно предложение, с изключение на тези обществени поръчки, които включват дейности само по проектиране. След това г-жа Карамехмедова попита дали УО може да посочи примерна услуга, за която ще се изисква анализ на остойността и съответно какво УО ще вземе предвид в такъв анализ на остойността. Тя зададе и последен въпрос, че в допустимите дейности са добавени мероприятия. Ще бъдат ли тези мероприятия различни от тези, които се предвиждат в дейността по информация и публичност или пък са мероприятия за повишаване на капацитета на бенефициентите.

Ръководителят на Управляващия орган на ПОС благодари на колегите от „Български ВиК Холдинг“ ЕАД, предвид факта че в последните две години Холдингът активно се включва в подкрепа на ВиК дружествата, бенефициенти по ОПОС 2014-2020 г. По отношение на поставените въпроси, тя потвърди, че визията на УО за процедурите за обществени поръчки по основните дейности е, че към датата на подаване на проектното предложение, те следва да бъдат обявени. В случаите, в които се предвижда инженеринг (проектиране и строителство), следва да е обявена съответната процедура за обществена поръчка за инженеринг. В случаите, в които се предвижда реализиране на проектирането и отделно процедура за обществена поръчка за строителните дейности, следва да бъде обявена процедурата за обществена поръчка за избор на проектантски екип.

Г-жа Симеонова продължи по втория въпрос, свързан с анализа на остойността на услугите, които се предвиждат по изпълнение на проекта и даде думата на **г-н Лъчезар Захариев**, заместник- главен директор на Главна дирекция „Оперативна програма „Околна среда“- Управляващ орган на ПОС.

Г-н Захариев разясни идеята на УО за предоставяне на анализ на остойността на услугите в рамките на подадено проектно предложение. За всяка една услуга следва да се представи аналитична форма, в която съответният бенефициент да представи начина, по който е достигнал до цената на съответната услуга, заложената в проектното предложение. Той обърна внимание, че в Постановление № 86 от 1 юни 2023 г. за определяне на национални правила за допустимост на разходите по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021 – 2027 г., са формулирани процентни ограничения за авторски надзор и за строителен надзор, както и за проектиране. Съобразявайки се с тези ограничения, без да се надхвърлят в проектното предложение, за тези услуги следва да се предостави анализ, от който да е видно как се достига до посочената стойност в бюджета на проекта. Предвид факта, че това са максимални стойности на съответни услуги, те могат да се достигнат, но следва да се обоснове защо такава стойност се предлага да се запише в бюджета на проекта. По отношение на строителството и разходите за СМР, те са предопределени в Регионалните прединвестиционни проучвания (РПИП). В тях са заложен стойностите за отделните инвестиции, така че относно СМР дейности не следва да се представя допълнителен анализ. Единствено за услугите следва да се изготви аналитична разработка, от която да е видно защо в бюджета на проекта се представя такава стойност на съответната услуга.

Г-жа Симеонова допълни **г-н Захариев** с примерни подходи, които биха могли да се използват от бенефициентите на програмата при остойностяване на отделните услуги в бюджета на проектните си предложения. Посочи, че при по-специфичните услуги, бенефициентите могат да зложат на исторически данни от предходни възлагания на идентична или сходна услуга, осъществена от други бенефициенти в преден програмен период или от други възложители, при наличието на информация в публичното пространство.

Вторият подход за остойностяване на услуга може да бъде съобразно пазарната ѝ стойност, определена в резултат на пазарна консултация, съблюдавайки изискванията на ЗОП. При този подход на база получените оферти ще се заложи стойност, съобразена и с националните правила за допустимост на разходите по програмите, финансирани от Европейските фондове при споделено управление, за програмен период 2021 – 2027 г. (ПМС № 86 от 2023 г.), в частта относно допустимостта на разходите по Програма „Околна среда“ 2021-2027. Трети подход би бил, за услуги, които ще се разработват от определени физически или юридически лица със заложена часова ставка, или друг параметър. В ценообразуването следва да има и доказан анализ за осъществяване на услугата, в този ѝ обем и период.

Ръководителят на УО на ПОС продължи с въпроса, касаещ разходите за организиране и участие в мероприятия, като поясни, че тук се дава възможност на бенефициентите да извършат друг тип мероприятия извън мерките за информация и публичност, насочени към популяризиране на проекта, или към резултати и дейности, които ще са краен резултат от изпълнението на проекта.

В тази връзка **г-жа Симеонова** даде думата на **г-жа Марта Цветкова**, началник отдел „Програмиране и планиране“ в Главна дирекция „Оперативна програма Околна среда“, МОСВ, за допълване на обсъжданията. Тя поясни, че се предоставя още една възможност, тъй като ВиК проектите са операции от стратегическо значение и те имат по-специфични задължения по отношение на информация и комуникация. Ще бъде обсъдена възможността за определяне на задълженията на бенефициентите, свързани с тези задължения под формата на комуникационен план. Тя визираща, че програмата вече има такава практика с другите операции от стратегическо значение по приоритет „Въздух“.

Думата за изказване взе **доц. д-р Борислав Великов - Асоциация на Индустириалния капитал в България**, който изрази подкрепа за изграждане на ВиК инфраструктура за 7 ВиК оператора, но подчерта, че това са оператори от така наречените „консолидирани територии“. **Доц. Борислав Великов** припомни, че има и „неконсолидирани територии“, давайки пример с община Лом, която има далеч над 10 000 кв. жители. Той подчерта, че трябва да се търси решение на проблема с отпадъчните води на тези общини в „неконсолидирани територии“, което също не търпи отлагане. Той призова присъстващите и **г-жа Монфре** да се помисли за България и в този аспект – какво ще се прави с общините, които заслужават да имат пречиствателна станция за отпадъчни води и не могат да я имат по начина, по който консолидираните територии. **Доц. Великов** попита дали може да се намери някакво решение от ЕК или от България за временно отменяне или дерогация за тези общини с „неконсолидирани територии“ и как би се очертала тази промяна. Той също добави, че преди няколко месеца е обсъждан нов закон за водоснабдяване и канализация, чрез който да бъде наложена консолидацията на „неконсолидираните територии“ в сектора, като даде пример с българските общини Ловеч, Троян, Петрич и т.н. С това, той изрази притеснение от увеличение на цените в тези не малки общини, което може да доведе и до бъдещи протести от населението по места.

В тази връзка, **доц. Великов** посочи, че би било добре да се дискутират изложените факти и да се вземе решение от Европейската комисия. Ако няма възможност за подобно решение, да се вземе решение на местно ниво, като се отделят от бюджета средства за тези общини, които би трябвало да имат пречиствателни станции, без непременно да бъде заложено всички да се консолидират.

Думата за изказване взе **г-жа Монфре**, ръководител на отдел „България, Унгария и Словения“ в Генерална дирекция „Регионална и градска политика“ на Европейската комисия. **Г-жа Монфре** отбеляза, че наистина водният сектор е предизвикателство пред България. Тя поясни, че Европейската комисия е наясно, че водният сектор е приоритет № 1, както в предходната, така и в настоящата програма. Факт е, че не сме успели с общи усилия да се справим с проблемите. Затова по програмата има проекти, чието изпълнение продължава от стария в новия програмен период. Тя благодари на **доц. Великов**, че обръща внимание на проблема и уточни, че на 21.11.2023 г. се планира среща с Управляващия орган за обсъждане на специфични предизвикателства, пред които са изправени бенефициентите на програмата. Поясни също, че България получава много сериозна техническа подкрепа от инициативата Джаспърс и много често Европейската комисия сключва директни договори за подкрепа. Тя заключи, че ще се направи всичко възможно, но не обеща бързи решения.

Г-жа Галина Симеонова, добави че своевременно се водят неофициални разговори между представители на УО и ГД „Регионална и градска политика“ на ЕК, като на следващия ден след заседанието на КН е организирана годишната среща на изпълнението на ОПОС 2014-2020 г. По време на срещата УО и ЕК ще обсъдят предстоящата година и получаване на помощ извън реалното управление на програмата. Като една от най-важната тема са проектите във водния сектор и по-конкретно възможности извън допустимите бенефициенти - ВиК Добрич, ВиК Йовковци, ВиК Габрово, ВиК Плевен, ВиК София (област), ВиК Търговище, ВиК Хасково. Тя посочи, че след срещата ще се знае дали и в каква насока може да продължи работата, кога и как да се присъединят колегите от инициативата „Джаспърс. Ако се постигне съгласие с Европейската комисия да се включат други бенефициенти извън допустимите 7 ВиК оператора, едната от опциите би била възможна инвестиция в неконсолидирани райони на точкови съоръжения, които са критични за водните тела.

Г-жа Симеонова поясни, че мотивите на УО са изпратени на Европейската комисия, като се надява след утрешната среща и по-нататъшните разговори да има последващо развитие по темата. По този начин ще се създаде възможност през 2024 г. да е очертана ясна рамка, която да се следва. Ако такива проекти се включат, трябва да се започне навременна работа с потенциалните бенефициенти за подготовка на идейно проектиране предвид липса на Регионални прединвестиционни проучвания за неконсолидираните територии.

Думата за изказване взе **г-жа Десислава Стойкова**- представител на **Национално сдружение на общините в Република България (НСОРБ)**. Тя благодари на **доц. Великов** за повдигнатата тема, както и на ръководството на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. и обясни, че за първи път чува, че УО ще водите допълнителни разговори за неконсолидираните територии. Посочи, че това е мисия на Националното сдружение на общините в Република България, поставяйки въпроса именно за финансиране на общини, които са извън консолидираните територии. Отбеляза, че споменатият проект на нов закон за ВиК, категорично казва, че всички общини трябва да бъдат консолидирани. В тази връзка НСОРБ се опитва да проследи процеса и документите, довели до задължително консолидиране. **Г-жа Стойкова** е наясно, че Оперативната програма и настоящата Програма са съгласувани с това изискване, но НСОРБ не намира

документ, от който да е видно, защо на България задължително се въвежда това консолидиране. Тя посочи също, че има общински дружества, общински ВиК предприятия, които действително работят добре и консолидация не е постигната. По отношение на това ще се радва след утрешната среща да се развие възможност за финансиране и на тези територии.

Г-жа Галина Симеонова поясни, че основната комуникация по отношение на консолидацията за периода 2012- 2014 е водена от Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) година на ниво формиране на новата рамка за финансиране. Тя отбеляза, че изискването за консолидиране във ВиК сектора няма как да се намери в директива или регламент. Консолидирането е вътрешнополитически, стратегически подход, договоран с Европейската комисия.

Думата за изказване взе **г-жа Искрева**, упълномощен представител на Фондация „Земя завинаги“, член на КН от страна на ЮЛНЦ, специализирани в сектор „Води“. Тя засегна предходния въпрос, свързан с разработване на анализа на устойчивостяване. Тя изрази надежда да има и такъв критерий, който да прави оценка на алтернативни технологии, тоест да не е само една технологията за транспортиране и пречистване на отпадъчни води, а да е повече от една, за да може да се направи преценка защо избраната технология е най- подходящата. Допълни, че „В последно време, както всички знаем, се разработиха изключително много технологии за пречистване и транспортиране на отпадъчни води, както Директивата казва: пречистване и транспортиране. Разрешавам си също да направя един коментар, давайки пример с домашните животни: в Североизточна България двама пенсионери с едно прасенце вече са девет еквивалент жители. Ако пък имат и кравичка и десет кокошки, стават 24 еквивалент жители, в смисъла на Директивата“.

Г-жа Симеонова благодари за коментара и уточни, че отговорите на въпросите на колегите от ВиК Холдинга касаят услуги, съпътстващи проектирането и строителството; услуги, свързани с избор на консултанти за устройствените им процедури и всякакви други съпътстващи дейности. Реалното изпълнение на строително-монтажни работи и проектирането на подхода, с който ще бъде реновирана пречиствателна станция са решения вече гледани в няколко ревизии в рамките на Регионални прединвестиционни проучвания (РПИП). Разработените РПИП са обемни документи, в които са разгледани минимум два варианта за реконструкция, обновяване на пречиствателното съоръжение с нова технология или с поддръжка на старата технология, която само трябва да бъде с обновено оборудване. Така че към момента, в който РПИП са преминали през Управителните комитети в МРРБ, технологията, по която примерно София област и област Търговище ще бъдат реновирани, е одобрена. Предстои проектантският екип, който ще се наеме например от ВиК гр. Търговище като допустим бенефициент по Програмата, да приложи най-модерното оборудване за вече избраната технология за обновяване на пречиствателните съоръжения. Тя посочи, че УО се придържа към взетите решения в РПИП за инвестициите в консолидираните райони. В този смисъл, УО няма правомощията да оценява в рамките на проектно предложение на бенефициент ВиК оператор различни видове технологии.

Г-жа Искрева поясни, че говорейки за технологии, има предвид нещо по-различно. Даде за пример някои от технологиите, които могат много добре да се съчетаят с влажните зони, включително с влажни зони, които са под защита. Тя предложи да се обмислят други технологии, а не просто централизирано събиране и пречистване на отпадъчните води. Предвид кратките срокове предложи да се обмисли и заложи критерий за следващ програмен период особено, когато се говори за по-малките населени места, за които се надява, че МОСВ ще бъде по-активно.

Г-жа Симеонова отбелязва, че приема предложението и ще бъде взето предвид от УО като бележка в бъдещ програмен период. Тя напомни, че проектите трябва да бъдат издадени актове, по смисъла на екологичното законодателство. Това означава, че при подаване на проектни предложения, бенефициентите предварително са минали и през РИОСВ, и през Басейнови дирекции. Тя сподели, че ако е имало възможност в рамките на проектните предложения, предвидените инвестиции да съобразят и екологична инфраструктура, влажни зони и др., които могат да допринесат с допълнителен резултат от изграждащата се ВиК инфраструктура, колегите от компетентния орган по екологично законодателство го съобразяват при даване на становища. Бенефициентите също съобразяват издадените актове по екологичното законодателство за изграждане на ВиК инфраструктура.

Думата за изказване взе **г-жа Елеонора Негулова, представител на Асоциация на индустриалния капитал в България**. Тя попита какви мерки са взети на етапа на кандидатстване и при залагане на критериите, предвид факта, че това са директни бенефициенти, отчитайки обстоятелството, че сектор „Води“ е основен приоритет на програмата. Продължи с въпроса - какви са рисковете, от които УО се притеснява и които не са адресирани на база научените уроци при изпълнение от предходните програмни периоди.

Г-жа Симеонова благодари за отправените съществени въпроси. Обясни, че при стартиране подготовката на методиката и критериите за оценка на проектни предложения за седемте ВиК оператори са проведени множество разговори през 2022 и 2023 г. между УО и седемте ВиК оператора - бъдещи бенефициенти. Те са основата за оценка на най-критичните рискове. Един от основните рискове, който УО превентира, е свързан със забавянето при възлагане изпълнението на дейностите, като се въвежда изискването при кандидатстване, бенефициентите да са с вече обявени обществени поръчки. Тя обясни, че в програмен период 2014-2020 г. е имало одобрени проектни предложения, при които две години по-късно не е имало обявени обществени поръчки. Вторият риск е, че УО работи с предефинирани бенефициенти, които обаче в същността си са оператори на ВиК услуги. За първи път те ще бъдат бенефициенти по програмата и от съществено значение е съвместната работа между УО и ВиК операторите. Досега те са изпълнявали единствено присъщата им дейност на ВиК оператор. Те не са управлявали консултанти, строители и проектанти, които трябва да работят координирано в едно и също време и в една и съща посока за изпълнението на проекти по ПОС. В подкрепа **г-жа Симеонова** даде пример с 14-те ВиК оператори - бенефициенти по програмен период 2014-2020 г., които приключват проектите си. Осъществявайки основната дейност на ВиК оператори с разрешаване на ежедневни аварии на терен, някои дружества остават сами строителите и проектантите да определят как да се изпълняват съответните СМР по проектите. В някои от тези случаи ВиК дружеството със закъснение предприема мерки едва след намеса и от страна на УО.

Ръководителят на УО на ПОС се надява, че в новия програмен период този научен урок също може да се адресира чрез обучения на новите 7 ВиК оператора, предвидени в рамките на Приоритет 6 „Техническата помощ“ на ПОС.

Г-жа Симеонова продължи с най-важната част от зададения въпрос за това кога се разбира, че има съществен проблем и в този смисъл дали вече е късно за реакция от страна на УО. В програмен период 2014-2020 г. се видя, че никога не е късно за намеса. УО установи, че следва да бъде още по-активен, защото проблемите реално могат да започнат още при проектирането и устройствените процедури, ако не бъдат взети конкретни мерки навреме. Това важи в пълна сила особено за случаите, когато периодът

на изпълнение няма как да се удължи, предвид изтичане на крайния срок за допустимост на разходите по ОПОС 2014-2020 г., най-ценният ресурс – времето изтича.

Вторият подход, който екипът на УО ще приложи, е да продължи и засили подкрепата на бенефициентите си и заедно стриктно съблюдават спазването на графициите за изпълнение от строителите на обектите. Това се оказва следващият високорисков фактор. Тя поясни, че ще бъдат заложени ясни рамки в договорните условия, които 7-те ВиК оператора ще подписват с оглед изпълнението на предстоящите СМР дейности.

Г-жа Симеонова отбеляза също, че седемте ВиК оператора, потенциални бенефициенти по ПОС следва да изпълнят проекти на обща стойност 807 млн. лв., докато в предходния програмен период 14 ВиК оператори изпълняват проекти на общата стойност 930 млн. лв. Бъдещите бенефициенти на програмата ще управляват значително по-големи проекти. Практиката показва, че проект, надхвърлящ 80 млн. лв., става много труден за управление. В резултат на проведените разговори с МРРБ и „Български ВиК Холдинг“ ЕАД, се очаква, че допустимите бенефициенти ще подадат проектни предложения по програмата на максимална стойност с оглед възможността за използване на планирания финансов ресурс по ПОС. В този смисъл, някои ВиК дружества ще изпълняват проекти от порядъка на 117 млн. лв., 130 млн. лв. и 170 млн. лв., което също представлява висок риск. МРРБ и „Български ВиК Холдинг“ ЕАД стоят твърдо зад бенефициентите, като предвиждат да ги подкрепят с необходимата специализирана информация и възможности. В одобрения РПИП са разписани необходими инвестиции за например 80 - 90 млн. лв., като се добави и стойността на собственото финансиране от страна на ВиК оператора, общата стойност на проектното предложение ще стане около 100 млн. лв., с ДДС - 120 млн. лв. В този ред на мисли големите бюджети представляват значителен риск.

Думата за изказване взе **г-жа Елеонора Негулова**, представител на **Асоциация на индустриалния капитал в България**. Тя попита дали това означава, че през 2025 г., ако се види, че 30% от директните бенефициенти по ПОС не се справят, ще се обяви нова покана за набиране на проектни предложения или пък неусвоеният финансов ресурс ще се прехвърли към други мерки. **Г-жа Негулова** продължи с въпроса каква е всъщност алтернативата, предвид факта че към настоящия момент се разбира единствено на какво се надява УО.

Ръководителят на УО на ПОС отбеляза, че има времеви лимит за очакванията на УО и моментът, в който УО ще предприеме действия. Тя посочи, че когато през 2025 г. се препрограмира и се счете, че неусвоеният финансов ресурс следва да остане в Приоритет „Води“, заедно с колегите от ЕК ще се обследват алтернативни възможни мерки. Затова УО отправи искане към колегите от Европейската комисия да се започне на този етап преговори за възможна релокация в рамките на Приоритет „Води“ на финансов ресурс, който може да остане неусвоен от предефинираните бенефициенти. Идеята е по ПОС да се обхванат и агломерации под 10 000 екв. жители или пък да се обхванат неконсолидираните територии за финансиране на пречиствателни съоръжения. УО счита, че ще може да представи финалния резултат от преговорите в следващото заседание на КН, когато колегите от Европейската комисия ще са разгледали в детайли мотивите на УО, ще има и становище на Джаспърс, предвид факта че имат поглед какво е положението във ВиК сектора в България. **Г-жа Симеонова** предположи, че ще се постигне решение, което да осигури алтернативни възможности през 2025 г.

Думата взе **г-н Юлиян Грънчаров**, представител на **Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ в МВР**. Той посочи, че от доста време се говори за предварително обучение на бенефициентите във връзка с подготовката им за коректно изпълнение на задачите и дейностите по различни проекти. Той приветства наличието на

такива обучения в рамките на Приоритет 6 „Техническа помощ“. Отбеляза също, че обучението би било подходящо да се проведе максимално бързо, предвид факта че голяма част от обществените поръчки се обявяват под условие. По този начин рискът от допускане на грешки при обявяване на обществени поръчки следва да се минимизира. Той попита дали съществува възможност обучители в предвидените обучения да бъдат представители на УО на ПОС, предвид факта че са дългогодишни експерти.

Ръководителя на УО на ПОС подкрепи предложението на г- н Грънчаров и изтъкна, че той разполага със значителен опит в изпълнението на проекти по програмата и през програмен период 2014-2020 г., и в текущия период 2021-2027 г. УО ще ускори провеждането на обучения, особено в насока провеждане на обществени поръчки съгласно ЗОП. **Г-жа Симеонова** посочи, че вече са стартирали първите обучения с предефинирани бенефициенти - общини по приоритет „Въздух“ на програмата. Предвижда се обхватът на тези обучения да се разшири и към другите бенефициенти по ПОС. Тя посочи, че УО възнамерява да ползва и външни лектори, когато е възможно и даде пример с лектори, представители от ВАС или от Сметна палата, които са с висок експертен потенциал по отношение прилагането на ЗОП. Тя посочи, че много положителна е обратната връзка от представителите на общините за проведени обучения с лектори от УО.

Поради липса на желаещи за други изказвания се премина към гласуване на следното решение: **Комитетът за наблюдение на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. одобрява методика и критерии за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Изграждане на ВиК инфраструктура за 7 ВиК оператора“ по Приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.** Членовете на Комитета бяха помолени да гласуват „за“, „против“ и „въздържал се“. От присъстващите 34 членове с право на глас, всички членове гласуваха „за“, с което решението беше прието.

Г-жа Симеонова премина към четвърта точка от дневния ред: **Проект на методика и критерии за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Мерки за изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци“ по приоритет 2 „Отпадъци“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.**

Тя посочи, че в изпратените документи за заседанието е представена детайлна информация за проект на методика и критерии по процедурата. В рамките на съгласувателната процедура, предхождаща заседанието, са получени становища от Национално сдружение на общините в Република България (НСОРБ) и от дирекция „Европейски въпроси и политики“ към Министерството на финансите. Становищата са отразени в съгласувателната таблица, която заедно с общата информация по процедурата в режим „проследяване на промените“ е предоставена на състава на КН на 17 ноември по електронна поща.

Ръководителят на УО на ПОС посочи, че е направено предложение от НСОБ да се включи като допустима дейност в процедурата изграждането на анаеробни инсталации по примера на програмен период 2014-2020 г. Тя обясни, че към настоящия момент това не може да се приложи в програмен период 2021-2027 г. В рамките на програмен период 2014-2020 г. е извършено проучване кога една анаеробна инсталация може да се самоиздържа, да бъде икономически жива и да не бъде в тежест на оператора си. Проучването показва, че границата е 15 000 тона годишно събрани биоразградими отпадъци. Възможности за 15 000 тона на годишна база имат четири регионални

структури в страната - София, Благоевград, Бургас и Русе. Такива анаеробни инсталации се изграждат или вече са изградени и в четирите РСУО. Във всички останали региони на страната количествата биоразградими отпадъци, които се очакват да бъдат събрани, не достигат тази стойност. Предвид този факт УО счита, че няма как такава анаеробна инсталация да докаже икономическия си ефект в бъдеще, особено при дълго експлоатиране, каквото се очаква от подобна инфраструктура. Другата рискова точка, която възпрепятства прилагането на подхода с анаеробно компостиране в програмен период 2021-2027 г., е възможността от наличие на държавна помощ. Това би бил труден процес на доказване или минаване през процедура за групово освобождаване, което от своя страна ще забави много изпълнението на инвестициите. При такава ситуация, УО не вижда как може да покани бъдещ бенефициент за изпълнение на анаеробно компостиране преди 2025 г., което от своя страна е критично, както за изпълнение на проектите от бенефициентите, така и за изпълнение на ПОС.

Г-жа Симеонова допълни, че отпадането на възможността за изграждане на анаеробни инсталации през периода 2021-2027 г. не е в минус за общините. В рамките на процедурата се предоставят достатъчно възможности, които да отразят спецификата спрямо избраната технология, но само в аеробната ѝ форма. В заключение, **Ръководителят на УО на ПОС** отново подчерта, че изграждането на анаеробни инсталации не е допустима дейност по ПОС.

Ръководителят на УО пристъпи към кратко представяне на обхвата на процедурата. Целта на процедурата е приносът към изпълнение на изискванията (след 2023 г.) за задължително разделно събиране на биоотпадъците, за постигане целите за разделно събиране и рециклиране към 2030 г. и за намаляване на количествата депонирани битови отпадъци. ПОС 2021-2027 г. няма да предоставя възможности за финансиране третирането на смесен битов отпадък. Ресурсът ще бъде насочен изцяло към разделно събрани отпадъци, за точно дефинираните биоотпадъци по смисъла на ЗУО. Очакваните резултати по процедурата са: изградени и въведени в експлоатация общински системи за разделно събиране на биоразградимите битови отпадъци и изграждане/надграждане на общински инсталации за компостиране на разделно събрани биоразградими битови отпадъци. Изпълнението на тази мярка обхваща и цялата информационна кампания за въвеждане и за привличане на обществеността към разделното събиране на тези отпадъци.

Г-жа Симеонова информира, че допустимите бенефициенти са 167 общини от 33 Регионални сдружение за управление на отпадъците (РСУО) по приложение № 8, част от Националния план за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. В допълнение отбеляза, че допустимите бенефициенти от приложение № 8 са разделени на две части: първата част са 167-те общини, които не са били бенефициенти през програмен период 2014-2020 г. или ако са изграждали инсталации за компостиране, техният период на устойчивост вече е изтекъл. Повечето са били бенефициенти през програмен период 2007-2013 г. и към момента имат необходимост от изграждане и усъвършенстване на системите си. Общините, които са бенефициенти в програмен период 2014-2020 г. и довършват своите проекти за компостиращи инсталации за зелени отпадъци, са около 69 на брой и ще бъдат поканени в рамките на втора процедура в края на 2024 г. – началото на 2025 г. Когато кандидатстват с проектни предложения по ПОС, те ще са с почти изтичащ срок на устойчивостта на изградените инсталации. Тя подчерта, че е необходимо на първо място да има работещи инсталации със системи за разделно събиране на зелени отпадъци и след това да бъде извършена преценка колко да бъдат надградени изградените през 2014-2020 г.

Ръководителят на УО на ПОС информира състава на КН за възможността общините от едно и също РСУО да кандидатстват и в партньорство, и поотделно. Индикативният срок за обявяване на процедурата е първо тримесечие на 2024 г. Крайният срок за кандидатстване отново е 6 месеца, а максималният срок за изпълнение на проектите е 30 месеца. Общият бюджет на процедурата е 248 890 000 лв., от които се отделя сумата, която е допустима за Югозападен регион за планиране, който е регион в преход и има ограничение за средствата, които могат да бъдат инвестирани в този регион. **Ръководителят на УО на ПОС** информира, че максималната стойност, за която бенефициентите ще кандидатстват и спрямо, която ще се бюджетира проектното им предложение е: за 1 тон разделно събрани и рециклирани биоразградими битови отпадъци – до 807 лв./тон (без ДДС) с включени всички допустими разходи.

Г-жа Симеонова сподели, че нов момент е необходимостта от съфинансиране от общините. Тя уточни, че няма да е 100-процентов грант, а общините ще предоставят 20% собствено участие в общия размер на допустимите разходи. Тя изрази мнение, че с този подход общините ще бъдат още по-ангажирани с изпълнение на проектите, когато предоставят собствени финансови средства. Тя допълни, че това са инсталации с икономически капацитет и потенциал и след изтичане на периода на устойчивост биха могли да генерират приходи, които да възстановят вложения ресурс от страна на бенефициентите. **Г-жа Симеонова** представи допустимите дейности по процедурата: спомагателни дейности; изграждане, разширяване и/или надграждане на системите за разделно събиране и транспортиране на битовите биоразградими отпадъци; рециклиране на разделно събрани биоразградими битови отпадъци; придобиване на земя и/или учредяването на право на строеж и други ограничени вещни права (съобразявайки условията на ПМС № 86/2023, вкл. независима пазарна оценка) в случаите, когато нямат собствена площадка и следва да придобият терена; мерки за повишаване на осведомеността и поведението за устойчиво управление на отпадъците в региона; организация и управление на проекта, видимост, прозрачност и комуникация и подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки по реда на ЗОП.

Ръководителят на УО на ПОС обърна внимание на проведените срещи между УО и кметовете на различни общини. По време на срещите УО разяснява, че целта на проекта не е единствено изграждане на определена инсталация, а създаването на цялостна система за управление на биоразградимите отпадъци, на знание и отговорност от страна на населението. По този начин построените инсталации ще бъдат захранени в максимална степен с разделно събрани отпадъци. **Г-жа Симеонова** представи допустимите разходи по процедурата: разходи за СМР; разходи за материални активи; разходи за нематериални активи; разходи за услуги; разходи за такси; разходи за провеждане и участие в мероприятия; непреки разходи, в т.ч. разходи за организация и управление, за комуникация и видимост на проекта и разходи за подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки по ЗОП. В заключение, **Ръководителят на УО на ПОС** прикани членовете на КН за дискусия по планираната процедура.

Думата за изказване взе **г-жа Весна Балтина** – заместник кмет на община Бургас и представител в КН на Регионален съвет за развитие на Югоизточен район. На първо място **г-жа Балтина** изрази подкрепа за начина, по който в този програмен период е дефинирана процедурата и е обвързана с повишаване на информираността на населението. Това е една от най-важните стъпки, за да се реализират проектите. **Г-жа Балтина** продължи с информация за извършено не-представително изследване, което е направено в рамките на година и половина за разделно събиране на абсолютно всички отпадъци. Включени са едночленни, двучленни, тричленни и четиричленни семейства.

Тя уточни, че това са хора с висока степен на информираност и разделят абсолютно всичко, което е разделимо – мазнини, батерии, електроника, лекарства с изтекъл срок. **Г-жа Балтина** уведоми състава на КН, че за година и половина 50% от отпадъка, който събират домакинствата, е биоразградима маса, като за летния период от юни до момента отпадъкът е нараснал на 60%. Тя потвърди, че данните са сериозни и, че останалите разделно събрани отпадъци са 30% и само 20% смесен битов отпадък попада в новите сиви контейнери. В заключение, тя каза, че разделянето на биоразградимия отпадък е нещо много съществено, което трябва да се случи.

Г-жа Балтина изрази притеснение, че в анаеробните инсталации, които са заложили, няма да може да отива всички биоразградим отпадък. Той ще трябва да се разделя най-вероятно още на две. Това предполага трудна работата с гражданите в различните общини. В община Бургас през последните години са изградени и въведени много системи за разделно събиране. Тя спомена, че живее в съседна на община Бургас туристическа община, в която липсва разделно събиране на какъвто и да е отпадък.

Г-жа Балтина допълни, че на първо място трябва да бъдат подкрепени всички общини, за да се реализира разделното събиране на масово разпространените отпадъци, предвид факта че много съществен ресурс отива за изгаряне, депониране в общините, които не разделят. От друга страна биоразградимият отпадък е голямо предизвикателство, който трябва да бъде изведен, тъй като клетките се запълват много бързо. Тя отбеляза, че през тази година има голямо увеличение на отпадъците, защото туристическият сезон е бил добър. Фирмите, с които общините нямат финансови взаимоотношения, след като изпълняват техните показатели - 1 бр. контейнер за разделно събиране на минимум 750 граждани, считат че са изпълнили задълженията си. Поради тази причина през летния сезон няма механизми, с които да бъдат принудени да разположат допълнителни контейнери или да извършват по-голяма честота на обслужване. Затова, подобряване механизмите на взаимоотношения между общините и фирмите, които изпълняват разделното събиране на отпадъците в общините, е добре да се реализира с подкрепата на Министерството на околната среда и водите.

Г-жа Галина Симеонова благодари за изказването на г-жа Балтина и даде думата на г-н **Александър Иванов**, представител на дирекция „Управление на отпадъците и опазване на почвите“ в МОСВ.

Г-н Иванов отбеляза, че коментарът е доста всеобхватен по отношение на управлението на всички отпадъци на територията на една община. Информира, че към момента предстои изменение на Закона за управление на отпадъците, в който е предвидено разширяване обхвата на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, като е заложило да обхващат всички наземни места. По този начин се очаква самите организации да предвидят повече контейнери, да обхванат по-малките населени места и съответно да се събира по-голямо количество масово разпространени отпадъци. Друг фактор от голямо значение за подобряване, намаляване на количеството генерирани отпадъци, е въвеждането на принципа „плащаш, колкото изхвърляш“ – замърсителят плаща. **Г-н Иванов** заяви, че с голямо нетърпение се очаква проектът на НСОРБ да даде резултат и това всъщност е единият от основните елементи, който ще доведе до генерално намаляване образуваните количества отпадъци.

Г-жа Симеонова благодари за изказването на г-н Иванов, като допълни, че новият Закон за управление на отпадъците ще има нужда от подкрепа и от общините, и от НСОРБ, тъй като следва всички да работят заедно. При условия че се реализира тази визия, няма да има ощетен община.

Г-жа Симеонова се обърна към присъстващите в залата за допълнителни коментари и изказвания.

Думата за изказване взе **г-жа Десислава Стойкова**, представител на **Национално сдружение на общините в Република България (НСОРБ)**. **Г-жа Стойкова** заяви, че очакват с голям интерес този ЗИД на Закона за управление на отпадъците. **Г-жа Стойкова** изрази мнение, че процедурата е наистина очаквана от общините, тъй като по Директива от следващата година общините трябва задължително да разделят биоразградимите отпадъци. От изпратената информация и отговори се вижда, че общините донякъде се колебаят относно хранителните отпадъци, зелените отпадъци, отпадъците от паркови пространства, биоразградими и биоотпадъците. **Г-жа Стойкова** уточни, че това донякъде е съпроводено и с определения от Директивата и от Закона за управление на отпадъците, което е провокирало НСОБ да напише писмо до министъра на околната среда и водите. В писмото е отправена молба отговорната дирекция да даде указания, предвид терминологията по отношение на различни видове отпадъци в този сектор. Това обстоятелство може да затрудни прилагането на процедурата или правилното изпълнение на процедурата. Тя допълни изказването на **г-жа Балтина** и отбеляза, че в общата информация по процедурата е видно, че общините ще трябва да представят договори за този вид хранителни отпадъци, които не са подходящи за третиране. Това предполага значителна работа на място, така че гражданите да бъдат накарани допълнително да разделят своите кухненски отпадъци. **Г-жа Стойкова** заяви, че уравнието става малко по-сложно и без истинската подкрепа на политикоправещото министерство, общините няма да могат да се справят, дори да имат желание и настройка за работа.

Думата за коментар взе **г-н Александър Иванов**, представител на дирекция „Управление на отпадъците и опазване на почвите“ (УООП) в МОСВ. Той поясни, че дирекция УООП ще се опита да съдейства със своите възможности и ресурси. Дирекцията обмисля възможността, освен детайлния отговор на зададения писмено въпрос, да покани тези 167 общини на дискусия, по времето на която да се разяснят термини, възможности. Целта на подобна среща е да се предоставят ясни указания относно евентуални подходи и насоки, които да се предприемат от общините и съответно общините да ги предадат на консултантите си. **Г-жа Симеонова** разясни, че УО приветства подобна среща, за да могат общините да се запознаят с визията на министерството. Срокът за обявяване на процедурата е достатъчен, като срещата ще бъде проведена преди това.

Думата за коментар бе дадена отново на **г-н Иванов**. Той припомни, че през предходните периоди са изградени доста инсталации. **Г-н Иванов** изрази мнение, че общините са били напълно наясно какви отпадъци трябва да събират и да рециклират. По отношение на определенията, **г-н Иванов** увери, че отговорната дирекция е насреща за предоставяне на компетентно становище кои хранителни отпадъци следва да попадат в инсталациите за компостиране и кои не. Той обясни, че на този етап не се вижда неяснота по отношение на определенията. Задълженията на общините са ясни от десет години насам. **Г-н Иванов** отбеляза, че целта е постигане на индикатори за намаляване на количество депонирани биоразградими отпадъци от смесения битов отпадък. Преди десет години те са били също изчислени какъв процент са от общия смесен битов отпадък. Той напомни, че през месец юни Европейската комисия е предложила изменение на Рамковата директива за отпадъци. Вече са въведени цели за намаляване образуването на хранителни отпадъци на глава на населението до 10% към 2023 г., което изисква повече отговорност. **Г-н Иванов** изрази надежда, че тези проекти ще бъдат

изпълнени качествено, като бъде наблегнато също на информационните кампании към населението.

Г-жа Симеонова благодари за изказването на г-н Иванов, след което думата за изказване взе г-жа **Диана Искрева**, упълномощен представител на Фондация „Земя завинаги“, член на КН от страна на ЮЛНЦ, специализирани в сектор „Води“. **Г-жа Искрева** поздрави за комплексния поглед, водещ начало от отделното домакинство, кварталната кръчма и всяко място, където се произвеждат биоразградими отпадъци. Тя сподели, че в малките населени места контейнерите са пълни с различни видове треви. При разговори с хората защо не компостират този отпадък, те отговарят, че имат още много такива отпадъци, така че колкото е възможно изхвърлят в кофите. **Г-жа Искрева** отбеляза, че акцентът трябва да бъде върху началото на веригата, тоест хората не само трябва да бъдат информирани, а да променят начина си на живот, което е много дълъг процес и трябва да се работи в тази посока.

Ръководителят на УО на ПОС благодари на г-жа Искрева за коментара и отбеляза, че в началото на 2024 г. по време на дискусиата следва да се обсъдят възможностите на общините, техните визии и желание да достигнат до своята малка общност чрез различни комуникационни канали. Следва да се отчете различния подход на всяка от общините спрямо общността, с която иска да работи, като трябва да се съберат отпадъците от нея. **Г-жа Симеонова** сподели, че УО посредством добре организираната национална кампания за въздуха през електронни и интернет медии достига до голяма общност. Тя се съгласи, че не може да се каже, че населението е променило мисленото си в резултат на провежданата кампания. Но обществото е провокирано да прочете повече на страницата на програмата и на страниците на общините за възможностите им по проектите за въздуха. Тя изрази надежда, че общините ще подхождат по същия начин и ще използват всички възможни канали, така че информацията да достигне до всяко домакинство, до всеки, който трябва да се включи в системата за разделно събиране, с цел реализиране на наистина успешни проекти от общините.

Думата за изказване взе г-жа **Агнес Монфре**, ръководител на отдел „България, Унгария и Словения“ в Генерална дирекция „Регионална и градска политика“ на Европейската комисия. **Г-жа Монфре** изрази своята радост от ползотворната дискусия и коментари. Тя заяви, че за България рециклирането на отпадъците в общините е голямо предизвикателство. То е по-ниско от средното на Европейския съюз. Сподели радостта си за вдъхновяващия проект, който ще бъде разгледан следобед, като съвместно решение за общините Несебър, Бургас и Поморие. **Г-жа Монфре** отбеляза, че културна промяна и самодисциплина за разделянето на отпадъците е крайно наложителна. В детските си години тя също не е имала такъв навик, тази култура на разделно събиране. Ето защо промяната на мисленето трябва да се случва в детска възраст - чрез училищата. Тя заяви, че в България още следва да се работи в тази насока.

Поради липса на други желаещи за изказване **Г-жа Симеонова** предложи на гласуване на следното решение: **Комитетът за наблюдение на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. одобрява Методика и критерии за оценка на проектни предложения за процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Мерки за изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци“ по Приоритет 2 „Отпадъци“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.**

Членовете на Комитета бяха помолени да гласуват „за“, „против“ и „въздържал се“. От присъстващите 34 членове с право на глас, всички членове гласуваха „за“, с което решението беше прието.

Ръководителят на УО премина към пета точка от дневния ред: **Проект на методика и критерии за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Изпълнение на мерки 46, 47, 48 и 49 от Националната рамка за приоритетни действия за НАТУРА 2000“ по Приоритет 3 „Биологично разнообразие“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.** Тя посочи, че в изпратените документи за заседанието е представена детайлна информация за проекта на методика и критерии по процедурата. В рамките на съгласувателната процедура, предхождаща заседанието, са получени становища от Дирекция „Европейски въпроси и политики“ в Министерство на финансите и Държавна агенция „Безопасност на движението по пътищата“. Становищата са отразени в съгласувателната таблица, която заедно с общата информация по процедурата в режим „проследяване на промените“ е предоставена на състава на КН на 17 ноември по електронна поща.

Г-жа Симеонова заяви, че процесът по подготовка на документите за процедурата е бил доста интензивен. Проведени са множество срещи с представители на конкретните бенефициенти, колеги от Министерството на земеделието и храните, други партньори, колеги от дирекция „Национална служба за защита на природата“ в МОСВ. **Г-жа Симеонова** обясни, че на тези срещи и дебати е направен опит за достигане на максимална детайлност на възможностите, които процедурата ще предостави. Желанието на УО е да се сподели визията и от страна на хората, които работят на терен. **Г-жа Симеонова** информира, че извън съгласувателната процедура за целите на настоящото заседание беше получено предложение от Югозападно държавно предприятие да се включат неправителствените организации като партньори по проектите. Предвид спецификата на дейностите беше отправено запитване за дефиниране на конкретните дейности, които ще изпълняват партньорите. В получения отговор се представят три проекта, в изпълнението на които партньори са били представители на неправителствения сектор, а именно:

- WWF в партньорство с Изпълнителната агенция по горите и Регионалните дирекции по горите Русе и Пловдив за проект за възстановяване и опазване на естествени крайречни гори от местни видове около реките Дунав и Марица;
- Проект по програма LIFE на ЮЗДП в партньорство с WWF за Подпомагане на възстановяването, климатичната устойчивост и значимостта за биологичното разнообразие на приоритетни горски местообитания в Natura 2000 зони.
- Проект на Сдружение „Зелени Балкани“ и Фонда за Европейско природно наследство — ЕВРОНАТУР (Германия), финансиран със средства от Министерство на околната среда на Германия (BMU), Федерална агенция по околна среда на Германия (UBA) и Федерална агенция За опазване на природата на Германия (BT), целящ създаване на капацитет за устойчиво управление на горите от Natura 2000 и синхронизиране на практиките в смолянските горски стопанства с изискванията на европейското законодателство.

Управляващият орган приветства използването на капацитета и експертизата на неправителствените организации с опит в изпълнението на консервационни мерки за горски природни местообитания. Предвид факта че в предложението не са посочени конкретните дейности в изпълнение на мерки 46, 47, 48 и 49, които се планира да се изпълняват от партньор НПО, в този смисъл не може да бъде обследван, анализиран и обоснован приложим режим на държавна помощ, съответно непомощ. Този опит и експертиза могат да бъдат ангажирани по законосъобразния ред чрез състезателни, прозрачни, недискриминационни и безусловни търгове. **Г-жа Симеонова** подчерта, че поради тази причина предложението на Югозападното горско предприятие частично се

приема от УО относно възможността за партниране с неправителствения сектор, но не чрез предефинирано партньорство, а с избора им чрез тръжна процедура по реда на ЗОП.

Ръководителят на УО продължи с представяне на мярката. В обхвата по процедурата са включени изцяло мерки 46, 47, 48 и 49 на Националната рамка за приоритетни действия (НРПД) с цел подобряване природозащитно състояние на съответните природни местообитания, в случая горите. Конкретните бенефициенти по процедура са Държавните предприятия към Министерството на земеделието и храните в партньорство с Изпълнителна агенция по горите, научни институти и висши училища. УО се надява, че секторът, занимаващ се с горите ще бъде наистина активен и ще участва в партньорство с бенефициентите по ПОС. УО особено разчита на научните институти.

Общият бюджет на процедурата е 41 588 000 лв., като за Югозападен район за планиране са отделени 5 400 000 лв. Поради ограничението, вече обсъждано на заседания на КН, се налага регионът в преход да е с ограничено финансиране за изпълнение на проекти по ПОС. Индикативният срок за обявяване на процедурата е първо тримесечие на 2024 г. Крайният срок за кандидатстване е 3 месеца от датата на обявяване на процедурата, а максималният срок за изпълнение на проектите е 36 месеца.

Допустимите дейности по процедурата са мерките, заложи в НРПД, които могат да се изпълняват чрез (но не се ограничават до) следното: спомагателни дейности; организация и управление на проекта, комуникация и видимост, подготовка на документация за възлагане на обществени поръчки по ЗОП; дейности в изпълнение на м. 46, 47, 48 и 49 за подобряване природозащитното състояние на горски природни местообитания чрез пилотни дейности – демонстриране и въвеждане на лесовъдски практики: за устойчиво стопанисване на горите - мярка 46; за поддържане на структури, устойчиви към големи природни нарушения - мярка 47; за трансформация на издънковите гори в семенни - мярка 48 и за подобряване на природозащитното състояние на Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор - мярка 49; извършване на научни проучвания върху структурата и възобновителния потенциал на горските природни местообитания и въвеждане на експериментални практики за подобряване на състоянието на местообитанията; повишаване капацитета на горските служители и представители на основните заинтересовани страни; въвеждане на конкретни лесовъдски практики; разработване и прилагане на научни методики за мониторинг на ефективността от въведените лесовъдски мероприятия.

Ръководителят на УО на ПОС информира, че разписаните мерките, в процедурата са в съответствие с Националната рамка за приоритетни действия и ще се изпълняват чрез някои от посочените в процедурата допустими дейности. Примерни действия в изпълнение на дейностите са:

- По отношение на научните проучвания и изследвания върху природозащитното състояние на горските местообитания и въвеждането на експериментални практики за възобновяване, в т.ч.: извършване на научни проучвания върху структурата и възобновителния потенциал на горските природни местообитания и въвеждане на експериментални практики за подобряване на състоянието на местообитанията; повишаване капацитета на горските служители и представители на основните заинтересовани страни; въвеждане на конкретни лесовъдски практики; разработване и прилагане на научни методики за мониторинг на ефективността от въведените лесовъдски мероприятия.

- По отношение на повишаване капацитета на горските служители и представители на основните заинтересовани страни за поддържане и подобряване природозащитния статус на горските природни местообитания: провеждане на демонстрационни мероприятия в пилотни обекти за представяне на научния опит по прилагане на

иновативни лесовъдски мероприятия; теренни демонстрации за представители на системата на горите и др. основни заинтересовани страни за стопанисване на целеви горски природни местообитания; прилагане на лесовъдски практики.

- По отношение въвеждане на конкретни лесовъдски практики в следните направления: маркиране и изготвяне на техническа документация за извеждане на лесовъдски мероприятия с цел мултиплициране на добри практики; подпомагане на естественото възобновяване; извеждане на отгледни сечи без материален добив за подобряване видовия състав и произхода на насажденията; пилотно подобряване структурата и видовия състав с цел намаляване на уязвимостта от едроплощни природни нарушения; премахване на наличен подраст/подлес от нежелани дървесни видове с цел формиране на оптимални условия за развитие на естествено възобновяване; провеждане на природосъобразни възобновителни сечи и отглеждане на подраста в естествени гори с цел предотвратяване на неблагоприятни промени във видовия състав.

- Разработване и прилагане на научни методики за мониторинг на ефективността от въведените лесовъдски мероприятия, насочени към подобряване природозащитното състояние на горските природни местообитания.

Ръководителят на УО на ПОС отбеляза, че по отношение на примерните дейности в изпълнение на макро дейностите в рамките на процедурата е видно, че се предоставя възможност за научни проучвания, анализи, оценки, измерване на лесовъдско-таксационните показатели за насажденията, маркиране. По отношение повишаване капацитета на горските служители се предоставят възможности за обучения, които обаче следва да организират при конкурентни и прозрачни процедури по реда на ЗОП. **Г-жа Симеонова** допълни, че се предоставя възможност за теренни демонстрации и мероприятия на пилотни обекти за представяне на научния опит.

Ръководителят на УО отбеляза, че допустимите разходи са: разходи за материални активи; разходи за услуги; разходи за персонал; разходи за такси; разходи за материали; разходи за провеждане и участие в мероприятия; непреки разходи, в т.ч. разходи за организация и управление, за комуникация и видимост на проекта и разходи за подготовка на документация за възлагане на обществени поръчки по ЗОП. Разходите са СМР не са включени в обхвата на процедурата.

Г-жа Симеонова се обърна към членовете на КН за въпроси и коментари и отбеляза, че, на заседанието присъстват колеги от дирекция „Национална служба за защита на природата“ в МОСВ и колеги от Министерството на земеделието и храните, които биха могли да се включат в дискусиите.

Думата за изказване взе **г-жа Катерина Раковска**, представител на **ВВФ в КН от неправителствените екологични организации**. **Г-жа Раковска** благодари и отправи запитване относно значението на отгледната сеч без материален добив. Предвид факта, че сечта е свързана с добив на дървесина, какво се случва със стойността на отсечената дървесина.

Г-жа Симеонова благодари на **г-жа Раковска** за отправения въпрос и даде думата за изказване на **г-н Николай Василев**, началник на отдел „Стратегии и планиране в горското стопанство“, дирекция „Търговски дружества и държавни предприятия“ в **Министерство на земеделието и храните**. В отговор на зададения въпрос, той обясни, че това са първите от четири вида отгледни сечи. Те са насочени към подпомагане на гората в първите няколко години. Той обясни, че когато става дума за ползване на широколистна гора, широколистните дървесни видове със съществуващата коренова система вегетативно се възобновяват. Т.нар. „осветления“ като първи вид отгледна сеч имат за цел да премахнат издънките, като по този начин се подпомага оцеляването на

семенни фиданки. Целта е издънковите гори да бъдат трансформирани в естествени семенни гори, защото те са много по-устойчиви, включително на климатичните промени. **Г-н Василев** обърна внимание, че са проведени много срещи с участие на представители на Дирекция „Национална служба за защита на природата“ в МОСВ и с колегите от научния сектор. Той подчерта, че първо е необходимо да се провери състоянието на всяка гора от последната таксация до момента, и да се прецени дали има нужда от лесовъдска намеса.

В заключение, **г-н Николай Василев** каза, че в настоящия момент, вкл. и през първото тримесечие на следващата година се работи по подготовката на качествени проектни предложения. Той допълни, че въпреки изключително кратките срокове за прилагането на лесовъдски дейности с голям времеви хоризонт, колегите от предприятията са мобилизирани и разчитат на съдействието на Управляващия орган, за да бъдат постигнати в максимална степен заложените индикатори за залесяване. **Г-н Василев** увери, че научените уроци през последната година ще послужат, както за качествено изпълнение на дейностите на терен в гората, така и за административната работа, съпътстваща реализирането на проектите.

Г-жа Геновева Господинова, началник на отдел „Натура 2000“ в дирекция „Национална служба за защита на природата“ в МОСВ коментира, че това е една от най-важните мерки, свързани с горските природни местообитания и допълни, че четирите мерки са насочени именно за подобряване на природозащитното състояние на горските местообитания. **Г-жа Господинова** обясни, че това са пилотни мерки, които първоначално ще се приложат в малки площи. Според нея ключовият момент е в обучението на хората, които ще ги прилагат, като са предвидени сериозни средства за обучение и на цялата българска общност. Тя благодари на УО на ПОС и на Министерство на земеделието и храните за конструктивната работа. **Г-жа Господинова** допълни, че е отправена покана и до научната общност, вследствие на която проф. Цветан Златанов е разработил мерките в Националната рамка за приоритетни действия.

Г-н Николай Василев отново взе думата и отбеляза, че през последните години държавната администрация в лицето на Министерство на земеделието и храните, Изпълнителна агенция по горите, регионалните и местни структури, държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите, неправителственият сектор в лицето на основните организации, работят активно по много проекти. Според него е логично неправителственият сектор да продължи да бъде активен партньор в тези проекти, тъй като там е наличен сериозен опит по отношение проучване на горските местообитания. **Г-н Василев** допълни, че обученията са ключови, за да се представят добрите практики, които в последствие да бъдат прилагани.

Г-жа Геновева Господинова изрази съжаление, че неправителствените организации не могат да бъдат предефинирани партньори и коментира, че един от най-успешните проекти, изпълнявани в сектор „гори“ е в партньорство с неправителствените организации. Тя изрази мнение, че е изключително важно, под една или друга форма, те да бъдат включени в управлението, а не само в изпълнението на мерки, свързани с консервационния статус на видове и местообитания, заедно с научната общност.

Заместник-председателят на КН г-жа Галина Симеонова даде думата на **г-жа Мария Веселинова** от Дирекция „Европейски въпроси и политики“, Министерство на финансите. **Г-жа Веселинова** подчерта, че дирекцията с ангажименти в частта за „държавните помощи“ не изключва неправителствените организации от участие, но трябва да се има предвид, че НПО-тата и научните институти изпълняват икономическа дейност. В тази връзка тя допълни, че когато организациите извършват икономическа

дейност, то тогава попадат под всички правила за държавни помощи, без значение дали са научна организация или неправителствена организация.

Думата за изказване взе г-жа Албена Бобева, представител в КН на Изпълнителна агенция по горите. Г-жа Бобева направи уточнение, че масата, която ще остане в резултат на осветленията, които предстои да се извършват, е важна, тъй като е един от индикаторите, в който налице ще е задължение за отчитане мъртвата дървесина. Тя трябва да бъде в нарастваща тенденция до 2030 година.

Г-жа Галина Симеонова благодари за пояснението и поради липса на други изказвания предложи за гласуване следното решение: **Комитетът за наблюдение на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. одобрява методика и критерии за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Изпълнение на мерки 46, 47, 48 и 49 от Националната рамка за приоритетни действия за „НАТУРА 2000“ по приоритет 3 „Биологично разнообразие“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.**

Членовете на Комитета бяха помолени да гласуват със „за“, „против“ или „въздържал се“. От присъстващите 34 членове на КН с право на глас, 34 гласуваха „за“, с което решението беше прието.

Ръководителят на УО на ПОС премина към шеста точка от дневния ред: **Проект на методика и критерии за оценка на проектно предложение по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Създаване на Национална мрежа на експерти по качество на атмосферния въздух“ по Приоритет 5 „Въздух“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.**

Г-жа Симеонова посочи, че в рамките на съгласувателната процедура, предхождаща заседанието, са получени становища от Дирекция „Европейски въпроси и политики“, Министерство на финансите и Дирекция „Опазване чистотата на въздуха“ в МОСВ. Същите са отразени в съгласувателната таблица, която заедно с общата информация по процедурата с приетите коментари, нанесени в „режим проследяване на промените“ е предоставена на състава на КН по електронна поща на 17 ноември.

Тя премина към представяне на процедура „Създаване на Национална мрежа на експерти по качество на атмосферния въздух“. Ръководителят на УО на ПОС отбеляза, че е необходимо повишаване на експертния капацитет, свързан по въпросите за въздуха, тъй като в много от общините фокусът основно е върху направления „зелена система“ и „отпадъци“. В тази връзка се наблюдава недостатъчен капацитет в общините, по отношение на експерти по тема „въздух“ и общински програми за качество на въздуха. Г-жа Симеонова допълни, че с изграждането на експертен капацитет в общините ще се подобри както комуникацията с централната власт в Министерство на околната среда и водите, така и начинът, по който самите общини работят със своите програми, свързани с качеството на въздуха. Очакваните резултати по процедурата са: да се изгради Национална мрежа на експерти по качество на атмосферния въздух; да се повиши експертния капацитет и да се повиши осведомеността по отношение на КАВ. Конкретен бенефициент е Асоциация на еколозите от общините в България (АСЕКОБ).

Г-жа Симеонова отбеляза, че общият бюджет на процедурата е 3 млн. лева, от които за Югозападен регион за планиране са допустими 390 000 лева. Индикативният срок за обявяване на процедурата е февруари - март 2024 г. Крайният срок за кандидатстване ще бъде до три месеца от публикуване на обявата за набиране на проектно предложение. Максималният срок за изпълнение на проекта ще бъде четири години. Ръководителят на УО допълни, че това е необходимо, тъй като е нужно през годините експертите да

натрупват знания, да минат през възможно най-много обучения, обмяна на опит, така че в края на изпълнението на проекта да е налична мрежа от експерти, които имат знания и възможности да отговорят за всичко случващо се в тяхната община, свързано с качеството на въздуха.

Допустимите подготвителни дейности са: разработване на проектно предложение, проучвания, обследвания, анализи, оценки, анализ на остойносттаването и др. Допустимите основни дейности са: дейности за обмен на знания, опит и добри практики между общините; дейности за осигуряване на възможни решения при възникване на проблеми; информационни и обучителни дейности (чрез възлагане по реда на глава четвърта от ЗУСЕФСУ) и изграждане на капацитет, както и стандартните дейности по: организация и управление на проекта, видимост, прозрачност и комуникация и подготовка на документации за възлагане на обществени поръчки по реда на ЗОП.

Думата за изказване взе доц. д-р **Борислав Великов** – Асоциация на **Индустриалния капитал в България**. Доц. **Великов** предложи да се помисли и за Национална мрежа за експерти по качество на водите. Г-жа **Симеонова** уточни, че формирането на подобна мрежа е процес, който отнема години, необходими първо да се намери правилният бенефициент, да се структурира възможността да бъдат включени общини и експерти, така че подобна мрежа да бъде ефективна и устойчива. Г-жа **Симеонова** обърна внимание, че Българска асоциация по водите е водещ участник в тази тема.

Поради липса на други изказвания г-жа **Симеонова** предложи за гласуване следното решение: **Комитетът за наблюдение на Програма „околна среда“ 2021-2027 г. одобрява методика и критерии за оценка на проектно предложение по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Създаване на Национална мрежа на експерти по качество на атмосферния въздух“ по Приоритет 5 „Въздух“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 година.**

Членовете на Комитета бяха помолени да гласуват със „за“, „против“ или „въздържал се“. От присъстващите 34 членове на КН с право на глас, 34 гласуваха „за“, с което решението беше прието.

Ръководителят на УО на ПОС премина към седма точка от дневния ред: **Представяне на Годишния план за действие (ГПД) за 2024 г. на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. в изпълнение на Националната комуникационна стратегия за програмен период 2021-2027 г.**

Г-жа **Симеонова** даде думата на г-жа **Надежда Михова** – главен експерт в отдел „Координация, комуникация и техническа помощ“ в ГД ОПОС за представяне на Годишния план за действие на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. Г-жа **Михова** отбеляза, че предвид началния етап на изпълнението на Програмата, приоритетно е поставен акцент върху условно разделени четири точки:

- Оказване на подкрепа на потенциални кандидати и бенефициенти още на най-ранен етап с цел да се повиши качеството на процеса на подготовка на проектите предложения и кандидатстване;
- Повишаване на компетентността на бенефициентите при изпълнение на проекти;
- Повишаване осведомеността и ангажираността на населението по въпроси, свързани с околната среда.
- Осигуряване на максимална прозрачност на процеса на управление и изпълнение на ПОС 2021-2027 г. и повишаване на информираността и доверието във възможностите, предоставени от Европейските фондове при споделено управление 2021-2027 г.

Г-жа Михова акцентира на важността да се формира екологично съзнание на най-ранен етап и отбелязва, че неслучайно част от предвидените активности традиционно продължават да бъдат насочени към най-младите граждани на страната. Тя продължи с представяне на основните комуникационни дейности, които УО планира за 2024 г., като акцентира върху две от тях:

- Национална информационна кампания, с която да се повиши информираността и възможностите за финансиране по различните приоритети на програмата, и да се насърчат всички заинтересовани страни в процеса на изпълнението ѝ;
- Годишно информационно събитие, предвидено за 5 юни. **Г-жа Михова** обясни, че на 5 юни се отбелязва Световния ден за опазване на околната среда и Управляващият орган счита за подходящо годишното информационно събитие да се провежда именно тогава.

Г-жа Михова отбелязва, че подобрите комуникационни канали са добре познати и ще бъдат използвани за разпространение на посланията на ПОС. Избраните канали са: електронни медии с национално и регионално покритие, социални мрежи и интернет базирани медии. Тя добави, че УО отново ще разчита на подкрепата, както досега, на областните информационни центрове, които са традиционни партньори в разпространяването на добри практики, резултати и послания на Програмата.

Г-жа Михова отбелязва, че сред основните цели и приоритети на Управляващия орган е максимално осигуряване на публичност и прозрачност в процеса на управление и изпълнение на програмата и допълни, че това се случва именно на заседанията на Комитета за наблюдение. Тя акцентира върху няколко основни начина, по които УО постига тази цел:

- Усилена комуникация с Европейската комисия с особен фокус върху уведомяване при избор на операции от стратегическо значение, съгласно Регламент (ЕС) №1060/2021;
- Публикации в Единния информационен портал www.eufunds.bg - включват както актуални новини от изпълнението на програмата, така и информация за актуални процедури, операции от стратегическо значение и операции с общ размер на разходите над 10 000 000 евро, указания и препоръки, ръководства, наръчници, списъци, документи и информационни материали, съгласно изискванията, посочени в чл. 49 от Регламент (ЕС) 2021/1060;
- Регулярно изпращане на прес съобщения до медиите;
- Комуникация с гражданите чрез официалната електронна поща ope@moew.government.bg;
- Провеждането на национално представително социологическо проучване за измерване на нивото на обществена осведоменост.

Г-жа Михова обърна внимание на важността от комуникация с потенциалните кандидати, потенциални бенефициенти и бенефициентите на Програмата. Тя отбелязва, че УО отново ще проведе разяснителни кампании, консултации с потенциални бенефициенти и обучителни семинари. **Г-жа Михова** допълни, че членовете на КН могат да разчитат на актуална информация в интернет страницата на Програма „Околна среда“ 2021-2027, където се публикуват подробни указания, наръчници, информационни материали, както и списък на операциите в съответствие с изискванията, посочени в член 49, параграфи 3 и 4 на Регламент (ЕС) 2021/1060.

Г-жа Михова представи комуникационните активности на Програмата през 2023 г. Тя отбелязва, че към момента все още се провежда кампанията „За по-чист въздух“ и припомни, че инициативата стартира с излъчвания на видео и радио клипове в национални и регионални електронни медии. Тя покани членовете на КН да се

присъединят към онлайн общността на Програма „Околна среда“, като последват официалните ѝ канали в социалните мрежи.

Г-жа Михова представи и информационните кампании по ОПОС 2014-2020 г., проведени през 2023 г. и които популяризират резултатите и успешните практики през изминалия програмен период. Кампанията „Обитатели: В търсене на по-добра среда“ гостува с изложби в шест български града: София, Стара Загора, Пловдив, Бургас, Варна и Русе, където интересните създания с човешки ръст разказаха за най-добрите практики в екологичните проекти, финансирани по ОПОС. Тя отбеляза, че с изпълнението на такива комуникационни дейности Управляващият орган оказва подкрепа на бенефициентите да комуникират максимално атрактивно това, което всъщност доста често остава невидимо за хората, но зад което стоят много труд и усилия.

Г-жа Михова разказа за кампанията „Композирай пречиствателна станция“, в която взеха участие 1093 деца. Те нарисуваха изключително атрактивни рисунки по темата за пречиствателните станции и се запознаха с това, как функционират пречиствателните съоръжения. В заключителните си думи, тя обясни, че вторият етап от инициативата е част от тези рисунки да бъдат възпроизведени върху реални пречиствателни станции. Към момента се работи по 6 пречиствателни станции, изградени със средства по ОПОС - Ямбол, Елхово, Тервел, Варна, Шумен, Плевен.

Ръководителят на УО на ПОС акцентира колко важно е трудът и усилията да бъдат видими и да се дава стойност на това, което вече се приема като част от ежедневието.

Думата за изказване взе **г-н Николай Василев, началник на отдел „Стратегии и планиране в горското стопанство“, дирекция „Търговски дружества и държавни предприятия“ в Министерство на земеделието и храните.** Той поздрави УО за усилията, които полага за популяризиране на добрите практики в изпълнение на проекти по програмата и допълни, че е важно обществото да е активно в максимална степен, особено по важни въпроси, като например управлението на отпадъците. Той допълни, че във всички проекти, по които с колегите му работят, се стараят да бъдат включени дейности, свързани с така наречената горска педагогика, тоест да се създават в малчуганите разбиране и любов към природата, към важността на биоразнообразието, към проблемите с климата. **Г-н Василев** допълни, че в новата покана за набиране на проектни предложения също ще бъдат заложили дейности в рамките на мерките за комуникация и видимост и припомни, че по Плана за възстановяване и устойчивост е предвидена за разработване Национална програма за горска педагогика. **Г-н Василев** изрази надежда, че през следващата година ще има възможност да се помисли за един по-целенасочен подход и с помощта на колегите от Министерство на образованието и науката да се изготви образователна програма, която да достигне до всяко едно българско дете.

Думата за изказване взе **доц. д-р Борислав Великов – Асоциация на Индустриалния капитал в България.** **Доц. Великов** предложи да се реализира инициатива всяко дете да засади дърво. В отговор **г-жа Симеонова** припомни, че като част от програмата на КН, е предвидено участие в инициатива по покана на община Бургас за засаждане на дървета в кв. Меден Рудник. Тя покани **заместник-кмета на община Бургас г-жа Весна Балтина и представител в КН на Регионален съвет за развитие на Югоизточен район** да разкаже за събитието. **Г-жа Балтина** поясни за предстоящата инициатива, в която са се включили много деца, които сами са закупили дърветата за засаждане и са организирали училищата за участие. **Заместник-кметът на Бургас** отбеляза, че има специфики при търсенето на терен, който трябва да се съобрази

с видовете на дърветата, които се засаждат и трябва да е отреден за озеленяване. Тя допълни, че всъщност е предизвикателство да се засадят дървета в градски условия.

Г-жа Симеонова и **г-жа Балтина** поканиха членовете на КН да се присъединят към инициативата по засаждане, заедно с малки деца, подрастващи и абитуриенти.

Думата за изказване взе **г-жа Елеонора Негулова**, представител в КН на **Асоциация на индустриалния капитал в България**. Тя коментира, че освен кампании, насочени към широката публика, според нея Управляващият орган трябва да помисли за таргетирани кампании към малкия и среден бизнес в страната.

Г-жа Симеонова отбеляза, че малкият и среден бизнес се отнася към новата програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП) 2021-2027 г. Тя подчерта, че бенефициентите с които работи УО обикновено са предефинирани бенефициенти (напр. общините или ВиК операторите). Тя допълни, че единственото финансово инструмент със средства от Приоритет „Отпадъци“ на ПОС 2021-2027 ще бъдат насочени към частния бизнес. По този начин ще се даде възможност фирми с код по КИД 38.32 (за рециклиране) да получат финансови инструменти от финансовия механизъм, разработван от Фонда на фондовете със средства на ПОС 21-27.

Г-жа Негулова уточни, че е имала предвид общите цели на програмата да бъдат комуникирани с малкия бизнес по отношение на основните приоритети, а не толкова по отношение на самите интервенции. Тя допълни, че трябва УО да е инициатор по отношение на общото разбиране за зелената сделка, за зеления преход, какви са приносите на малкия и среден бизнес за замърсяване на въздуха и на всички елементи на околната среда. В заключение, тя предложи подобни активности да се включат във комуникационната стратегия.

Г-жа Симеонова благодари за изказването и каза, че УО отчита направеното предложение и ще обследва предложените възможности.

Думата за изказване взе **г-жа Искрева**, упълномощен представител на **Фондация „Земя завинаги“**, член на КН от страна на **ЮЛНЦ**, специализирани в сектор „Води“. **Г-жа Искрева** допълни, че малкият и среден бизнес също притежава доста земи и при пътуване из страната могат да се видят инвазивни видове. Даде пример, че навсякъде се вижда черен орех, който е завладял популациите. Тя предложи да се помисли и в тази посока.

Г-жа Симеонова благодари и каза, че съвместно с колегите от МЗХ ще се обследва, за да се види как ПОС може да бъде полезна и в тази насока. Тя допълни, че навсякъде в програмите има информация и публичност, която трябва да се допълва синергично.

Във връзка с мерките по комуникация и публичност по програмите, **г-жа Искрева** предложи освен обучения да има и финансов стимул – както наказателни мерки, така и поощрителни мерки.

В отговор **г-жа Симеонова** поясни, че европейските средства се предвиждат за информация, комуникация и обучения, но стимули за частния бизнес през ПОС няма, тъй като това е в сферата на държавните помощи. Тя уточни, че малките и средни предприятия (МСП) не са таргетирани бенефициенти по програмата, тъй като попадат в обхвата на подкрепа на Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ (ПКИП). Поясни, че има едно изключение. Предвиден е ресурс по ОПОС за осигуряване на подкрепа на особено засегнати от увеличението на цените на енергията МСП чрез мярка прилагана от Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (SAFE).

Думата за изказване взе г-жа **Агнес Монфре** - ръководител на отдел „България, Хърватия и Словения“ в Генерална дирекция „Регионална и селищна политика“ на ЕК. Г-жа **Монфре** благодари на г-жа Симеонова и каза, че ЕК изцяло подкрепя интервенцията за подкрепа на малките и средни предприятия. Тя обясни, че комуникацията означава да се говори с хората, да се стартират дейности, насочени към подрастващата част от обществото, за да се промени разбирането по темите, свързани с опазване на околната среда, но следва да се помисли по такъв начин да бъдат обхванати малките и средни предприятия по отношение на екологичните теми. Тя благодари за представянето на Годишния план за действие за 2024 по ПОС в изпълнение на Националната комуникационна стратегия за периода 2021-2027 г. Г-жа **Монфре** отбеляза, че трябва да се огледа внимателно това, което е извършено по ОПОС 2014-2020 г., за да се продължи и през периода 2021-2027 г. Тя благодари за конструктивните идеи и каза, че насърчава продължаването на кампаниите в социалните мрежи, които са насочени към младите граждани. Тя допълни, че г-н Петър Христов, ще изпрати на УО примери за добри практики.

Г-жа **Симеонова** благодари и каза, че всичко, което г-н Христов може да изпрати, ще помогне за по-добра и конструктивна комуникация с обществеността. Целта е обществото да разбере какво е кохезионна политика, като се представят резултатите, постигнати с подкрепата на кохезионните фондове на ЕК.

Ръководителят на УО на ПОС премина към осма точка от дневния ред: **Представяне на информация за напредъка по Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. и за изпълнението на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г.**

Г-жа **Симеонова** обърна внимание, че резултатите, които ще се видят в презентациите, са към дата 1 ноември, а финансовото изпълнение на по-тежките оси е около 70%. Допълни, че до края на годината процентът рязко ще се увеличи, тъй като в момента се извършват окончателни плащания по голям брой проекти. Останалите 20% са предвидени да бъдат верифицирани в рамките на окончателните плащания на проектите, които ще бъдат подадени през месец януари. УО има право да верифицира и да сертифицира разходи до 30 юни следващата година. По този начин ще бъде постигната пълна усвояемост - между 96% и 97%. Останалите средства, считано от миналата седмица, са включени в проект във връзка с механизма SAFE с бенефициент Фонд „Сигурност на електроенергийната система“. Прехвърленият европейски финансов ресурс по този механизъм е за възстановяване на средства за заплащане на разликата във високите цени на електроенергията на малките и средни предприятия. Тя обясни, че най-актуални данни за това, как ще приключи програмата, ще се представят най-рано през месец април 2024 г. след приключване на верификацията на всички окончателни плащания.

Ръководителят на УО на ПОС уведоми състава на КН, че презентациите, които са подготвени за напредъка по ПОС 2021-2027 г. и изпълнението на ОПОС 2014-2020 г. ще бъдат изпратени по електронна поща на членовете. Тя припомни, че в рамките на следобедна ще бъдат разгледани два проекта по ОПОС 2014-2020 г. с бенефициент община Бургас, за които предварително са определени часовете на посещение. Поради това обстоятелство предвидения график в дневния ред на заседанието следва да се съблюдават. Г-жа **Симеонова** разясни, че първото посещение е на проект по ОПОС 2021-2020 г. на изградената анаеробна инсталация за разделно събиране на биоразградими отпадъци, където ще се състои церемонията по откриване на обекта с бенефициент община Бургас. Следващото посещение е по проект за подобряване на качеството на атмосферния въздух в община Бургас чрез модернизация на обществен транспорт. Със средства по ОПОС 2014-2020 г. са закупени 56 електрически автобуса и

е изградена инфраструктура със зарядни станции, които обслужват екологичните превозни средства. Предвидено е и посещение по желание на колегите от ЕК на новата, модерна Регионална библиотека „Пейо К. Яворов“ в Бургас по проект на ОПРР, получил награда на публиката в престижния конкурс REGIOSTARS на Европейската комисия.

Г- жа Симеонова премина към девета точка от дневния ред: **Представяне на извършената оценка на въздействието на ОПОС 2014-2020 г. и на приноса на подкрепата на ЕСИФ за постигането на специфичните цели по всеки приоритет.** Тя даде думата на **г-жа Ирена Владимирова**, представител на изпълнителя на извършените оценки по ОПОС 2014-2020 г.

Г-жа Владимирова, благодари за предоставената възможност да представи извършената оценка на въздействие на оперативната програма. Тя подчерта, че ще представи кратка презентация на изпълнената оценка. Извършената оценка на въздействието на ОПОС 2014-2020 г. и на приноса на подкрепата на ЕСИФ за постигането на специфичните цели по всеки приоритет е публикувана на Единния информационен портал: www.eufunds.bg.

В презентацията **г-жа Владимирова** посочи, че оценката е осъществена в периода март-октомври 2023 г., представените данни са към 30 юни 2023 г. Оценката е извършена по общо 17 оценителни въпроса с фокус върху въздействие, ефективност, ефикасност и устойчивост. Тя подчерта, че основното предизвикателство, с което екипът оценители се сблъска е, че голяма част от проектите са в изпълнение и е много трудно да се оцени въздействие на нещо, което още не е приключило. Обясни, че са използвани наличните данни от НСИ към 2021 г. и от Изпълнителната агенция по околна среда. Тя обърна внимание, че предизвикателство е представлявало набирането на всеобхватни данни. В допълнение посочи, че са събрани допълнителни данни от анкетни проучвания в периода май-юни 2023 г. с бенефициенти по програмата. Проведени са четири броя анкетни проучвания с общини и ВиК оператори, публични институции и юридически лица със стопанска и нестопанска цел.

В следващите слайдове бяха представени основни изводи по отношение на въздействието на програмата в отделните области на интервенции – „Води“, „Отпадъци“, „Биоразнообразие“, „Превенция на риска от наводнения, свлачища“, „Подобряване качеството на атмосферния въздух“ и „Техническа помощ“. **Г- жа Владимирова** посочи, че са изследвани и непланираните ефекти, като ефект на изместване и мултиплициращ ефект (допълнително финансиране), както и наличие на мъртво тегло, тоест доколко програмата е финансирала мерки, които биха се изпълнили без интервенциите от ОПОС 2014-2020 г.

След това **г- жа Владимирова** представи заложените финансови инструменти по двете приоритетни оси „Води“ и „Отпадъци“. Тя посочи, че финансовият инструмент по ПО „Отпадъци“ не е реализиран. Тя посочи вътрешните и външни фактори, оказали въздействие за постигане на целите на програмата. Вътрешните фактори са: късното стартиране на мерки, поради липса на готовност от страна на потенциалните бенефициенти; закъснения при изпълнение на проектите; промяна в средата на изпълнение на проектите; недостатъчен опит/капацитет при някои бенефициенти за управление и изпълнение на проекти, финансирани от ЕСИФ; специфични предизвикателства пред изпълнението на проекти по отделните приоритетни оси – териториално устройствени и съгласувателни процедури. Външните за програмата фактори са: COVID 19; войната в Украйна; висока инфлация в последните години; нестабилна политическа обстановка. Тя посочи и факторите, които са оказали неблагоприятно влияние при изпълнението на ОПОС 2014-2020 г.: липса на консенсус

относно стратегическото развитие в областта на Натура 2000 и в сектор „Води“; цената на водата по отношение на социалната поносимост и цената на електроенергията и енергоносители. В заключение, г-жа **Владиминова** представи препоръките към УО за следващия програмен период:

- **Навременно стартиране на мерките:** В началото на изпълнение на Програмата „Околна среда“ 2021-2027 да се стартират всички мерки, за които има готовност за изпълнение. Препоръчва се приоритетно да се финансират мерки, които имат пряк принос към постигане на целите.
- **Дълъг списък от проекти в готовност:** Управляващият орган да анализира готовността на бенефициентите за изпълнение на мерки, подкрепящи постигането на целите, като състави дълъг списък от възможни проекти, регулярно проследява нивото на проектна готовност и оказва техническа помощ, където е необходимо за постигането на такава.
- **Осигуряване на привлекателни ФИ:** През следващия програмен период Управляващият орган, в споразуменията си с Фонд мениджър на финансовите инструменти в България, да постави клауза с изискване финансовите продукти да бъдат по-атрактивни от съществуващите на пазара.
- **Разширяване на подкрепата с ФИ:** Препоръчва се подкрепата с финансови инструменти да бъде по-широка от тази с безвъзмездна финансова помощ и да осигурява покриване на допълнителни нужди на крайните получатели, които имат принос към постигане целите на програмата.
- **Осигуряване на данни:** Управляващият орган на ОПОС да разгледа възможностите за набиране на допълнителни данни от проектите, извън индикаторите по програмата, които да служат за анализ на постигнатото.

Ръководителят на УО на ПОС благодари на представителя на изпълнителя г-жа **Владиминова**, благодари за присъствието, търпението и участието в дискусиите на всички членове на КН, с което закри четвъртото заседание на КН на ПОС 2021-2027 г.

В допълнение г-жа **Симеонова** направи уточнения относно началния час за отпътуване към двата проекта и програмата за следващия ден, включваща Годишна среща за изпълнение на ОПОС 2014-2020 с представители на УО и ЕК и посочения час за участие в инициативата на община Бургас за засаждане на дръвчетата в квартал „Меден рудник“.

ВЗЕТИ РЕШЕНИЯ:

1. **Комитетът за наблюдение на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. съгласува Индикативна годишна работна програма (ИГРП) на Програма „Околна среда“ 2021–2027 г. за 2024 г.**
2. **Комитетът за наблюдение на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. одобрява методика за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Изграждане на ВиК инфраструктура за 7 ВиК оператора“ по Приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.**
3. **Комитетът за наблюдение на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. одобрява методика и критерии за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Мерки за изграждане, разширяване и/или надграждане на общински/регионални**

системи за разделно събиране и рециклиране на биоразградими отпадъци” по приоритет 2 „Отпадъци“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

4. Комитетът за наблюдение на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. одобрява методика и критерии за оценка на проектни предложения по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Изпълнение на мерки 46, 47, 48 и 49 от Националната рамка за приоритетни действия за НАТУРА 2000“ по приоритет 3 „Биологично разнообразие“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.
5. Комитетът за наблюдение на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г. одобрява методика и критерии за оценка на проектно предложение по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Създаване на Национална мрежа на експерти по качество на атмосферния въздух“ по приоритет 5 „Въздух“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027 г.

Списък на присъствалите:

Членове и заместници в Комитета за наблюдение:

1. Галина Симеонова – Главен директор на главна дирекция „Оперативна програма „Околна среда“, Ръководител на Управляващия орган на ПОС 2021-2027 г. и заместник-председател на Комитета за наблюдение;
2. Марта Цветкова – началник отдел „Програмиране и планиране“ в Главна дирекция „Оперативна програма „Околна среда“;
3. Геновева Господинова – титуляр, и.д. началник отдел "Натура 2000“, дирекция „Национална служба за защита на природата“;
4. Александър Иванов – резервен член, началник отдел „Битови, биоразградими и строителни отпадъци“, дирекция „Управление на отпадъците и опазване на почвите“;
5. Светла Кирчева – резервен член, директор на дирекция „Финансиране на екологични проекти и дейности“, ПУДОС
6. Росалина Инджиева – титуляр, и.д. изпълнителен директор на ИАОС;
7. Милен Петров – резервен член, държавен експерт в отдел „Наблюдение и анализ“, дирекция „Централно координационно звено“ МФ.;
8. Хилми Кушев – резервен член, държавен експерт, отдел „Мониторинг и верификация“, дирекция „Добро управление“;
9. Мария Веселинова – резервен член, началник на отдел „Публично финансиране на реалния сектор и държавни помощи в чувствителни отрасли“, дирекция „Държавни помощи и реален сектор“;
10. Николай Николов – началник на отдел „Югоизточен регион“ в ГД СППРР, МРРБ - с пълномощно от Ангелина Бобева – заместник-министър на МРРБ;
11. Нурджихан Карамехмедова – резервен член, н-к отдел „Изпълнение и управление на проекти; Български ВиК Холдинг“;
12. Даниела Калайджийска – резервен член, държавен експерт в отдел „Програмиране“ на дирекция „Координация на програми и проекти“ на Министерство на транспорта и съобщенията;
13. Ангелина Димитрова-Стоянова – резервен член, старши сътрудник по УЕПП в сектор „Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“, отдел „Програмиране“, ГД „Европейски фондове за конкурентоспособност“ в Министерство на иновациите и растежа;
14. Диана Грозданчева – главен експерт в отдел „Верификация“

Министерство на труда и социалната политика, Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г. - с пълномощно от Иванка Шалапатова -министър на труда и социалната политика;

15. Магда Московска – старши експерт в ГД „Верификация“ на Изпълнителна агенция „Програма за образование“ - с пълномощно от проф. дхн. Георги Вайсилов – изпълнителен директор на Изпълнителна агенция „Програма за образование“ ръководител на УО на Програма „Образование“2021-2027 г.;

16. Николай Василев – титуляр, началник на отдел „Стратегии и планиране в горското стопанство“, МЗХ

17. Димитър Георгиев – резервен член, държавен експерт в отдел „Мониторинг, верификация и плащания“ на дирекция „Международни проекти“, МВР;

18. Юлиан Грънчаров – титуляр, началник отдел „Международни проекти“ в Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“, МВР;

19. Никола Маневски- главен експерт в дирекция „Програмиране и управление на проекти“ Министерство на туризма - с пълномощно от Зарина Динкова-министър на туризма;

20. Д-р Албена Бобева – резервен член, главен експерт в дирекция „Горско стопанство“ ИАГ;

21. Златина Дукова – титуляр, член на Комисия за защита от дискриминация;

22. Росен Йорданов – резервен член, държавен експерт в отдел „Сметки в околната среда и енергетиката“, НСИ;

23. Николина Чапанова – резервен член, директор на дирекция „Изпълнение на проекти по ОПРР 2014-2020 и по програмите за териториално сътрудничество на ЕС“, Агенция „Пътна инфраструктура“;

24. Десислава Стойкова – резервен член, юрисконсулт на Национално сдружение на общините;

25. Весна Балтина – титуляр, зам. кмет на община Бургас и представител на Регионалния съвет за развитие на ЮИР;

26. Огнян Атанасов – титуляр, вицепрезидент на Конфедерация на независимите синдикати в България, направление „Социална защита, безопасност и здраве при работа, справедлив зелен преход и екология“;

27. Илияна Павлова – титуляр - директор, Център „Чиста индустрия“, Българска стопанска камара;

28. Беата Папазова – резервен член - съветник по Европейска интеграция и европейските проекти в Българска търговско-промишлена палата;

29. Иван Захариев – резервен член, директор в Конфедерация на работодателите и индустриалците в България;

30. Весела Бахчеванова – директор Европейски програми и проекти в Конфедерация на работодателите и индустриалците в България - с пълномощно от от Евгений Иванов, изпълнителен директор на КРИБ;

31. Доц. д-р Борислав Великов – титуляр - член на Националния съвет на Асоциация на индустриалния капитал в България;

32. Катерина Раковска – резервен член, координатор на програма "Защитени територии и Натура 2000" в сдружение "ВВФ - Световен фонд за дивата природа, Дунавско - карпатска програма", ЮЛНЦ в сектор „опазване на околната среда“;

33. Диана Искрева - изпълнителен директор на фондация „Земя завинаги“, Юридически лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) за общественополезна дейност, работещи в сферата на „води“ – с пълномощно от Ангел Гяуров представител на фондация „Земя завинаги“, ЮЛНЦ в сектор „води“;

34. Ана Добрева – резервен член, председател на Управителния съвет на Сдружение „Дружество за заетост на безработни лица- Демо“ ЮЛНЦ в сектор „образование, наука и културата“.

Наблюдатели с право на съвещателен глас в Комитета за наблюдение:

1. Мануела Милошева – държавен експерт в дирекция „Национален фонд“, Министерство на финансите - с пълномощно от Детелина Караенева – с. д. директор на дирекция „Национален фонд“ и ръководител на Сертифициращ орган, МФ;

Представители на Европейската комисия ЕК:

1. Г-жа Агнес Монфре- ръководител на отдел „България, Хърватия и Словения“ в Генерална дирекция „Регионална и селищна политика“ на ЕК;

2. Г-н Петър Христов, програмен директор в Генерална дирекция „Регионална и селищна политика“ ЕК

3. Г-жа Милена Новакова, Генерална дирекция „Регионална и селищна политика“

4. Г-жа Деница Танасе

Представители:

1. Ирена Владимирова - Старши консултант в Екорис Саут Ийст Юроп ЕООД Екорис;

2. Димитър Добрев-заместник областен управител на Пловдив, регионален съвет за развитие ЮЗР.

3. Елеонора Негулова – резервен член, член на Националния съвет на Асоциация на индустриалния капитал в България;